

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul II Nr. 43

Sâmbătă 8 aprilie 1972

12 pagini — 1 leu

Conștiința responsabilității sociale

Amplul program elaborat de conducerea partidului nostru în legătură cu îmbunătățirea activității politico-ideologice reprezintă un adevărat cod al moralei socialiste, un fundament solid de idei directoare, de principii ferme în elaborarea unor cuprinzătoare teorii pedagogice și ridicării eficienței practicii educative în vederea modelării profilului moral al omului societății socialiste.

Trăsăturile și virtuțile morale care conturează acest profil au primit prin documentele partidului temeuri științifice și semnificații politice, largi viziuni de perspectivă pe fundalul transformărilor și inovațiilor ce se produc, prin acțiunea conștientă a maselor conduse de partid.

Finalitatea actului educativ ne conduce la concluzia că esențial în educația morală este formarea și dezvoltarea conștiinței responsabilității sociale care presupune un proces cu etape specifice, corespunzătoare evoluției vieții psihice a copilului, a lărgirii experienței sale sociale și morale, în condiții diferite de viață și de influențe exercitate asupra lui și recepționate de acesta până la constituirea unor modele de urmat.

De la stările și trăirile afective ale elevilor din clasele mai mici, pe baza cărora începe să se conștientizeze, treptat, raportarea insului la societate, la cerințele și normele ei morale, până la aderarea rațională, fundamentată pe concepția științifică despre lume — specifică atitudinilor morale ale elevilor din clasele de liceu — există o lungă cale pe parcursul căreia se cristalizează conștiința responsabilității sociale, exprimată în comportamentul și conduita umană în raport cu întreaga gamă de valori și norme morale specifice orândurii socialiste. Aceste raporturi definesc atitudinile și responsabilitățile omului față de: proprietatea socialistă — ca temelie a vieții noastre sociale, responsabilitatea față de popor și de cauza partidului, față de patrie, atitudinea față de muncă, față de legile țării, față de ordinea socială și de stat, de creațiile materiale și spirituale ale poporului nostru și ale altor popoare.

Omul, pătruns de conștiința responsabilității sale față de societatea socialistă, își va regăsi permanent conduita sa morală în mod liber și consimțit, în concordanță cu cerințele societății, care vor deveni mobiluri interne ale comportării sale. El se va raporta în mod continuu la societate, la colectivitatea în care trăiește, va înțelege că societatea îi oferă, oricare ar fi poziția lui, mult mai mult decât dă el societății, și aceasta pentru motivul că omul este beneficiarul eforturilor altor generații, eforturi materializate în condițiile existenței sale, care în anul socialismului, prin realizările obținute de poporul nostru sub conducerea partidului, i-au asigurat un nivel ridicat de civilizație și cultură.

A forma omul pătruns de conștiința responsabilității sociale nu înseamnă formarea sa numai pentru a se integra în societate, mărginindu-se să accepte principiile și normele care stau la baza existenței acestei societăți, ci presupune formarea lui în așa fel, încât să fie capabil să promoveze aceste principii și norme, să lupte pentru apărarea și respectarea lor de către toți membrii colectivității. Responsabilitatea socială este morala noastră socialistă în acțiune, care angajează omul pe toate planurile personalității sale — intelectual, afectiv și volițional — pentru realizarea aspirațiilor și idealurilor sociale și morale ale colectivității.

O astfel de viziune și de înțelegere a obiectivelor și rezultatelor finale ale muncii educative va asigura o convergență a tuturor acțiunilor pe care le desfășoară școala pentru realizarea sarcinilor educației morale.

Fiecare acțiune educativă, întreprinsă în vederea realizării unor astfel de sarcini, va fi mult potențată și valorificată dacă va fi concepută în strinsă legătură cu întregul proces educativ și raportată la rezultatele pe care trebuie să le obțină școala în formarea moral-cetățenească a elevilor, în cultivarea și dezvoltarea conștiinței răspunderilor și obligațiilor față de societatea în care trăiesc și pentru care se pregătesc să o slujească prin toate forțele și capacitățile lor.

Această orientare a muncii educative se referă nu numai la scopurile ei finale, ci și la metodologia care se cere folosită pentru realizarea lor. Elevii trebuie să învețe să muncească și să trăiască în spiritul acestor principii, ceea ce presupune organizarea activității lor în școală, în organizațiile de copii și de tineret, a vieții lor în familie, în așa mod încât toate aceste medii socio-educative să determine un exercițiu continuu în dobândirea comportamentului moral și social, o exprimare pe planul conduitei a conștiinței responsabilității sociale, manifestată în fapte, în acțiuni.

Formarea unui om al faptelor, al acțiunilor și inițiativelor creatoare, puse în slujba intereselor colectivității sociale, reprezintă însuși telul suprem al școlii noastre.

EUGEN BLIDEANU

ÎNDRUMAREA ȘI CONTROLUL în raport cu cerințele modernizării lecției

Schema cibernetică a procesului de învățare modernă presupune realizarea conexiunii inverse în fiecare moment al lecției.

Profesorul îndrumază și controlează activitatea elevului; el știe să-și evalueze metodele utilizate în funcție de modul în care reacționează clasa. În învățămîntul tradițional metoda lui este considerată bună în funcție de cantumul informațional stocat în memoria elevilor. Notele acordate reprezintă procente, variind în scara de la 1-100%, în funcție de informațiile acumulate.

Un învățămînt organizat presupune, însă, și un control efectuat asupra activității profesorului.

Evaluarea aportului acestuia, în procesul de învățămînt se realizează în funcție de cîțiva parametri, caracteristici specificului sistemului de învățămînt. Parametrii de evaluare în sistemul învățămîntului tradițional ar putea fi prezentați, rezumativ, prin următoarele solicitări:

1. respectarea verigilor lecției (după Kairov);
2. timpul afectat fiecărui moment;
3. accentul pus pe momentul organizatoric (cu puternică amprentă administrativă);
4. realizarea fixării cunoștințelor, fie și printr-o repetare mecanică a noțiunilor prezentate;
5. expunerea profesorului sub diferite aspecte: a) științific (se verifică cantitatea și calitatea cunoștințelor profesorului); b) verbal (expoziție clară, logică, sistematică); c)

realizarea legării teoriei de practică atât sub aspectul prezentării teoretice cit și demonstrative; d) număr de elevi verificați într-o oră; e) corespondența între notare și cantitatea de cunoștințe a elevilor; f) ritmicitatea notării, prin verificarea catalogului ș.a.

În procesul de modernizare a învățămîntului, care impune o schimbare fundamentală în relația profesor-elev, este firesc ca aceasta să modifice fundamental și raportul dintre cel ce controlează și cel ce realizează procesul de învățămînt.

Profesorul urmărește antrenarea elevului într-o activitate permanentă și creatoare, îi evaluează cunoștințele în funcție de mobilitatea intelectuală și de posibilitatea de operaționalizare a elevului.

Inspectorul, directorul, metodicianul controlează organizarea creatoare a activităților la clasă și evaluează activitatea acestora prin calitatea cunoștințelor elevilor. Sub aspect modern, efectuarea controlului presupune a urmări modul în care profesorul dirijează activitatea independentă a elevului, ce îndrumări și cum se dau acestea, pentru dezvoltarea posibilității de operaționalizare prin intervenția gândirii creatoare, cum se realizează verificarea calității informaționale a noțiunilor învățate ș.a.

MARIETA SAVA

(Continuare în pag. a 11-a)

CRONICĂ

Colegiul Ministerului Educației și Învățămîntului, întrunit vineri, 31 martie a.c., a dezbătut, sub conducerea ministrului Mircea Malița, propunerile de modificări la Legea privind învățămîntul în Republica Socialistă România, care decurg din sarcinile trasate de Congresul al X-lea al partidului și din măsurile aprobate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în septembrie 1971. Participanții au subliniat necesitatea continuei orientări a școlii românești spre realizarea cerințelor fundamentale ale societății, asocierea organică a învățămîntului cu producția și cercetarea, întărirea unității dintre latura instructivă și cea educativă.

Membrii colegiului au analizat planul de școlarizare pentru anul 1972/1973 la toate formele de învățămînt, conform Programului de pregătire a cadrelor pentru perioada 1971-1980 și planurilor de măsuri privind perfecționarea învățămîntului de cultură generală și a învățămîntului superior. De asemenea, a fost aprobată componența unor organe consultative ale Ministerului Educației și Învățămîntului: Consiliul pentru munca politico-educativă și predarea științelor sociale, Consiliul pentru învățămîntul de cultură generală, Consiliul învățămîntului profesional, tehnic și liceal de specialitate, Consiliul tehnico-științific, Comisia pentru cercetarea științifică.

Curs de perfecționare pentru diriginți

În perioada 9-21 martie 1972, s-a desfășurat primul curs de perfecționare organizat de Institutul central de perfecționare a personalului didactic cu responsabilități comisii de diriginți din școlile de 10 ani din București.

În acest scop, catedra de pedagogie a elaborat o programă de studiu individual a profesorilor-diriginți, care a cuprins probleme generale de informare ideologico-politică, de psihologie-pedagogică, de metodologie a activității diriginților și bibliografia corespunzătoare. Tematica cursului a fost structurată în funcție de cele două componente principale ale activității educative

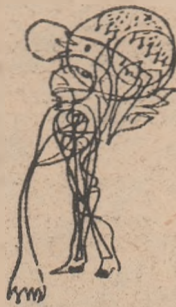
desfășurate de diriginți: coordonator al influențelor ce vin din partea factorilor educativi și factori educativi care acționează nemijlocit asupra elevilor. În cadrul activităților practice, s-au efectuat asistențe la orele de diriginție ținute de cursanți și urmate de discuții, vizita la un laborator de orientare școlară și profesională și studiul de caz și metoda incidentului — metode active de instruire a diriginților.

Spectacol omagial

În cadrul manifestărilor cu care tineretul din întreaga țară cinstește aniversarea a 50 de ani de la crearea organizației sale revoluționare, se integrează și spectacolul

prezentat duminică 2 aprilie a.c., în sala Teatrului Consiliului Central al Sindicatelor, de elevii Liceului „Ion Creangă” din Capitală. La spectacol au participat cadre didactice, părinți și elevi. Întregul repertoriu s-a axat pe cîntece, versuri, montaje literar-muzicale închinat patriei și partidului. Între numerele prezentate amintim suita de cîntece patriotice: „Slăvită Românie” de Mircea Neagu, „Pe-al nostru steag” de Ciprian Porumbescu, „Imnul păcii” de Beethoven etc., susținute de corul de cameră și de corul liceului, dirijat de profesoara Teodorina Popescu.

S-a bucurat, de asemenea, de un deosebit suc-

ces momentul coregrafic, care a reunit cele mai cunoscute dansuri populare din Țara Oașului, Țara Făgărașului și din Oltenia. La reușita lor a contribuit profesoara Georgeta Sabău.

O subliniere deosebită se cuvine montajului literar „Porți de basm, porți de legendă”, care a evocat câteva momente semnificative din lupta partidului și poporului nostru. Elevii au interpretat cu multă sensibilitate fiecare scenă din acest montaj, realizat de profesoara de limba română Ecaterina Antipa.

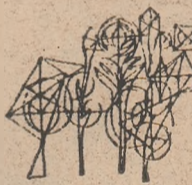
Violeta Apostol

Corala „Gaudeamus”

Conservatorul „C. Porumbescu” este sediul mai multor formații prestigioase. Este suficient să amintim de **Madrigal, Camerata și Academică**. Un deosebit succes a reperutat recent corul **Gaudeamus** condus de tînărul dirijor Gheorghe Oprea. Ansamblul este alcătuit din studenți ai secției pedagogice și își propune o carieră interpretativă promițătoare prin valorificarea diferențiată, specifică a patrimoniului coral preclasic și contemporan, într-o optică tinerească avîntată. Am sesizat în proba concertistică dată recent o culoare camerală apreciazabilă — rodul unei scrupuloase munci solistice a membrilor formației — precum și o densitate nuanțată, cuolată cu o siguranță a cîntului, ambele puse în slujba sensului muzical global. În personalitatea tînărului dirijor am rezășit sinceritatea, seriozitatea și capacitatea de concentrare prefigurată în valorosul meu coleg din Conservator.

Din programul prezentat am reținut piesele lirice patriotice semnate de clasicii **Ch. Cucu** și **A. Bena** sau de contemporanii **Al. Pascanu** și **Dan Buciu**. Repertoriul preclasic, prezent în prima parte, mai solicită încă timp pentru înțelegere, omogenizare și elasticitate.

Anton Dogaru

Corespondența

Inv. Aurelia Grigore, Școala generală de 10 ani, Dîtești — Filipești de Pădure, Prahova. Sugestiile dv. sînt binevenite. Ele ascund pe undeva un reproș la adresa publicației noastre pentru intermitența și slaba abordare a unor teme „privind diferite forme de activitate cu părinții” sau „ale educației în familie”. Ne cereți, de asemenea, să organizăm „dezbateri asupra problemelor deosebite ce le ridică unii elevi în școlile noastre” ca urmare a carentelor educative ale familiilor. Este — sîntem de acord cu dv. — încă mult de făcut pentru a ridica familia la nivelul cerințelor școlii noastre de azi. Nu ne putem opri, însă, de a nu vă semnala din cuprinsul publicației noastre unele materiale care răspund în parte dorințelor exprimate dacă s-ar fi să cităm decît articolele colaboratorilor noștri Marin Rădoi, N. Copoiu, Mihail Ștefan sau diferitele foiletoane și note.

Oricum, reținem sugestiile exprimate în scrisoarea dv. și vom căuta pe viitor să acoperim și acest sector.

Inv. Voicilă I. Ion, Școala generală, Coca-Antimirești, com. Vinilă Vodă, jud. Buzău.

Propunerile pe care le faceți cu privire la mai buna organizare și desfășurare a cursurilor de perfecționare a învățătorilor, în urma participării dv. la cele organizate în județul Buzău în anul trecut — pe care, de altfel, le apreciați ca o contribuție pozitivă — pot aduce un spor de calitate acțiunii de recadare a cadrelor didactice. Le facem loc în coloanele acestei rubrici.

● Perioada de desfășurare să fie cuprinsă între 1-15 iulie și nu în perioada 25 august — 10 septembrie, cum s-au desfășurat pînă în prezent, cînd învățătorul trebuie să-și întocmească planificările anuale și trimestriale și să le definitiveze, să pregătească materialul didactic necesar și deschiderea în bune condiții a noului an școlar (mulți din învățătorii fiind și directori de școli...). Cele 4 zile care rămîn disponibile după încheierea cursurilor sînt oare suficiente pentru realizarea acestor sarcini? ● Să se pună mai mult accent pe problemele pe care le ridică predarea la clasa I. ● În prelegerile lectorilor, local formulărilor „trebuie să respectăm... să realizăm...”, să fie luat de „cum realizăm... cum facem...?” Acest lucru s-ar realiza în special, la prelegerile ce tratează probleme de metodică, dacă unii lectori ar fi rugați din rîndul învățătorilor cu experiență, apreciați pentru activitatea desfășurată la catedră. ● Să nu se mai negligeze problemele pe care le ridică predarea în condiții simultane, ținînd cont de faptul că majoritatea învățătorilor ce urmează aceste cursuri predau în aceste condiții. ● Să se facă și demonstrații de numere și folosire a mijloacelor audio-vizuale. ● Să se dezbată și teme legate de activitatea pionierască, avîndu-se în vedere faptul că în prezent numai pentru comandanții instructorii de unitate sînt organizate cursuri de perfecționare speciale. ● Forma de încheiere a cursurilor să o constituie tot colocviul, dar colocviul în adevăratul lui sens.

Primum de la corespondenții noștri nemărate scrisori, în care sînt exprimate opinii despre manuale școlare, se dau sugestii, se fac propuneri.

După cum se știe, „Tribuna școlii” a publicat și pînă acum asemenea interesante și utile ecouri. Cum nu este posibil să le facem tuturor loc în paginile noastre, îi asigurăm pe colaboratori că, întotdeauna, cuvîntul lor va ajunge la organele în drept, care le vor folosi în edițiile viitoare ale manualelor didactice. Cu atît mai mult, cu cît este posibil, mereu din cele mai frumoase gânduri. Iată, de pildă, ce ne scrie între altele, inv. **Andrei Budurean, din Lunca Sprie, jud. Bihor**: „Pentru ca Editura didactică și pedagogică să nu mai fie subapreciată la concursurile editurilor și mai ales pentru ca manualul „Abecedar” să fie citit mai bun, cît mai folosit în procesul instructiv-educativ, voi scoate în relief cîteva deficiențe și voi face cîteva propuneri de îmbunătățire.” Același coleg al nostru cere, pe bună dreptate, mai multă simpatie din partea inspectoratelor școlare în ce privește aprecierea și popularizarea lucrărilor de cercetare științifică ale cadrelor didactice.

Observații pe marginea manualelor ne trimis și tovarășii **Ana Postolici, Viorica Stîngu, din Păstrăveni, jud. Neamț**, precum și mulți alți învățători și profesori. Ele vor fi înaintate Editurii didactice și pedagogice.

Colaboratorul nostru **Florin Anghel, din Pitești** ne scrie: De curînd ne-a fost dat să încercăm un sentiment de mare satisfacție: elevii școlii noastre — Liceul „N. Bălcescu” din Pitești — au fost vizitați de însuși decanul Facultății de matematică a Universității din București — academicianul N. Teodorescu. La despărțire, domnia sa a avut amabilitatea să-i invite la București pe tinerii noștri „matematicieni” — invitație căreia i s-a dat firește, curs. Reîntorsii la școală, elevii au vorbit cu entuziasm despre această vizită, acest de neuitat „preludiu” profesional, despre dragostea și căldura cu care au fost primii. Cu toții m-au rugat să transmit simțămîntele lor de recunoștință și grațitudine profesorilor și specialiștilor de la Institutul de construcții, Facultatea de matematică și Centrul de calcul, dar, mai ales, ilustrului cărturar N. Teodorescu care i-au primit la pe niște oameni mari!

Ceea ce semnatarul acestor modeste rânduri face cu deosebită plăcere, nu însă înainte de a remarcă de cînd exemplul academicianului N. Teodorescu va fi urmat și de alți specialiști!

Th. Leonescu

RĂSPUNDEM CITITORILOR

M. Vereș de la Școala generală din Ghioroc, jud. Arad, dorește să cunoască obligațiile profesoarelor încadrate cu 1/2 normă de predare datorită îngrijirii unui copil în vîrstă de pînă la 7 ani. În vederea aplicării prevederilor H.C.M. nr. 54/1967 Ministerul Educației și Învățămîntului prin instrucțiunile nr. 6733 din 4 aprilie 1967, a aprobat ca, funcțiile didactice de profesor și maistru-instructor în învățămîntul de cultură generală, profesional, tehnic și liceal de specialitate, să poată fi ocupate de femeile cu copii sub 7 ani în condițiile arătate mai jos:

Cadrele didactice titulare, aflate în această situație își pot desfășura — la cererea lor — activitatea la mai puțin de o normă, la 1/2 normă sau chiar la mai puțin de 1/2 normă potrivit numărului de ore rezultat din planul de învățămînt. Partea de catedră rămasă astfel disponibilă (pînă la echivalentul unei norme întregi) se consideră „rezervată” persoanei în cauză și poate fi ocupată temporar prin suplinire cu salariu tarifar sau prin plata cu ora.

Cadrele didactice, mame cu copii sub 7 ani care nu sînt titulare în învățămînt în localitatea respectivă și care doresc să funcționeze la mai puțin

de o normă, pot solicita angajarea ca suplinitor pe orele devenite disponibile din catedre rezervate.

De asemenea, se pot ocupa cu 1/2 normă și funcțiile didactice ajutoare de bibliotecar (dar numai la unitățile școlare la care postul este prevăzut cu 1/2 normă sau la care există 2 posturi) și de pedagog școlar, precum și unele funcții administrative, în condițiile arătate în instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 6733/1967. Retribuirea femeilor cu copii sub 7 ani, încadrate în acest fel se face potrivit legii. În raport cu partea de normă acordată, calculată la limita minimă a obligației de predare sau instruire (18, 20, respectiv 24 ore săptămînal) Programul de lucru pentru angajatele cu 1/2 normă în funcții didactice și didactice ajutoare este cel rezultat din orarul instituției de învățămînt. Timpul lucrat cu 1/2 normă de către angajatele cu copii sub 7 ani, se ia în considerare integral la calculul stagiului de activitate în învățămînt, la vechimea în muncă pentru pensionare. La vechimea neîntreruptă în muncă pentru plata ajutoarelor din asigurări sociale și la vechimea neîntreruptă în aceeași uni-

tate (pentru acordarea sporului de vechime la personalul didactic ajutat).

Pentru Comisia de judecată de pe lângă Consiliul popular al comunei Ciobanu — județul Constanța, precizăm că absolvenții cu examen de diplomă din învățămîntul superior repartizați în comun, dar care nu se stabilesc (cu domiciliul sau reședința) în localitatea respectivă, ci se instalează într-o altă localitate învecinată, nu beneficiază de plata indemnizației de instalare. În cazul în care li s-au făcut astfel de plăți, ei urmează a restitui banii primiți (cazul prof. Radu Virgil). Această indemnizație nu se acordă celor repartizați în orașe chiar dacă își stabilesc domiciliul în acel oraș (cazul soției sale).

C. Tomici, de la Școala generală Bucova, județul Caraș-Severin, este student în ultimul an și, la 1 septembrie 1972, va fi repartizat în învățămînt. În luna august va intra în concediu de naștere. Întrebă dacă va putea primi ajutor de maternitate după data de 1 septembrie 1972.

Potrivit normelor în vigoare, repartizarea în învățămînt a absolvenților instituțiilor de învățămînt

superior — ca și a absolvenților liceelor pedagogice — nu constituie un contract de muncă. Absolvenții respectivi sînt obligați să încheie, la prezentarea la post, un contract de muncă cu instituțiile de învățămînt la care au fost repartizați. Plata ajutoarelor de sarcină și lehozaj, ca și a celorlalte drepturi de asigurări sociale, decurg de la data încheierii contractului de muncă. Rezultă astfel că prezentîndu-vă la 1 septembrie 1972 la Inspectoratul școlar județean, în subordinea căruia funcționează școala la care veți fi repartizat și încheind contractul de muncă în conformitate cu dispozițiile în vigoare, veți putea beneficia de plata ajutorului de maternitate pentru partea de concediu rămasă de efectuat, după această dată, din cele 60 zile la care aveți dreptul după naștere. Plata se face pe baza certificatelor medicale eliberate de organele medicale competente în proporție de 50 la sută din salariu. Intrucît aveți o vechime neîntreruptă în muncă pînă la 6 luni, menționăm că acest procent vi se cuvine chiar dacă înainte de facultate ați mai fost angajați, intrucît prin trecerea la studii ați întrerupt vechimea în muncă

Un handicap care poate fi prevenit

Trecerea pe diferite trepte de învățământ este marcată nu numai de punctele de tensiune maximă ale concursurilor de admitere, dar și de modificarea sistemului pedagogic de dozare și predare a cunoștințelor în raport cu particularitățile de vîrstă. Trauziția de la școala generală la liceu este mai lină. La cele mai multe obiecte este vorba de o reluare ciclică, la nivel superior, prin adîncire și amplificare, a unor cunoștințe elementare însușite în clasele V-VIII. În general, șocul de adaptare este suportabil. Factorul amortizor îl reprezintă unitatea concepției metodologice, învățămîntul elementar și cel liceal formînd în această privință un bloc. Există aceleași tipuri de lecții, o diagramă similară a lor, chiar dacă se înregistrează unele variații de structură între lecțiile de la clasele mici și cele de la clasele mari.

În schimb, între liceu și universitate se interpune un adevărat prag. De la învățămîntul — deocamdată — slab diferențiat se trece la un învățămînt pe specialități; orele de curs polivalente metodice sînt înlocuite prin cele două tipuri clasice de ore în învățămîntul superior: prelegerea (dominant expozițională) și seminarizarea (dominant interogativă). În sfîrșit, solicitarea multilaterală a elevului (care presupune o alternanță și o racordare a efortului profesorului și elevilor) este înlocuită cu solicitarea bipolară a studentului (concentrarea audierii, în vederea înțelegerii și reținerii cursului și demonstrarea cât mai convingătoare a însușirii cunoștințelor).

O îndelungată experiență didactică a dovedit că aceste diferențe de concepție pedagogică sînt legate organic de structura și obiectivele acestor etape de învățămînt care nu-și pot transfera reciproc procedeele și metodele.

Nu-i mai puțin adevărat însă că, în actuala concepție, cînd examenul de admitere în învățămîntul superior verifică nu atît aptitudinile și capacitatea creatoare, ci mai ales, cantitatea de cunoștințe și modul cum acestea se concretizează în răspunsul scris sau oral, ne vedem obligați să realizăm în clasele terminale de liceu o acomodare psihologică în vederea evitării șocului de adaptare. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît în protocolul examenelor de admitere s-a strecurat o situație paradoxală. La examenul de admitere în liceu, profesorul de specialitate

este dublat de un omolog de la școala generală, menit să vegheze să nu se pretindă mai mult și altfel decît s-a predat în acest ciclu. În schimb, la facultate examinează numai cadre universitare, deși diferențele de optică metodică între liceu și universitate sînt cu mult mai mari. În proporție de 99 la sută universitarii n-au predat nici o oră în învățămîntul de cultură generală, iar programul de admitere după care ei examinează, reglementează doar ce se pretinde, nu cum și nici cît. În aceste condiții, cînd examenul de admitere în facultate încetează de a mai fi o selecție de pe pozițiile liceului, ci una din optica și interesele învățămîntului superior, se impun unele măsuri de întîmpinare a cerințelor universității.

Introducerea progresivă în anii III și IV a unor lecții-prelegeri și a unor ore de seminarizare au pe lîngă un remarcabil efect psihologic și o eficiență practică.

Lecția-prelegere, bazată pe expozițiune economisește timpul prin înălțurarea celorlalte verigi permițînd astfel prezentarea unui mai amplu bagaj de informații, unei reorganizări superioare a cunoștințelor. Elevii sînt mai atenți și mai concentrați, fiind scutiți de emoțiile examinării individuale.

Lecția-seminarizare, plasată după expunerea unui capitol și pentru care se dă elevilor în prealabil un chestionar cu probleme de sinteză și analiză, i-ar familiariza atît cu tehnica redactării în scris a unui subiect, cît și cu aceea a organizării logice și metodice a unui răspuns oral într-o formă cit mai clară și elegantă. Examinările fragmentate, expediate din orele obișnuite de curs, sînt înlocuite aici, prin examinări temeinice, foarte apropiate atît de cerințele examenului de admitere în facultate, cît și de seminarizările universitare.

TUDOR OPRÎȘ

Prelegere și seminar

Ceea ce vrem să supunem atenției cititorului nu este o chestiune inedită. S-a mai vorbit despre ea și credem că numai superficialitatea și inerția, încă atît de frecvente din nefericire, au îngropat-o înainte de vreme.

În prealabil, să cădem de acord asupra citorva lucruri. În ultimii ani ai învățămîntului liceal (căci despre el este vorba), structura clasică a lecției: **predare — verificare** (cineva mai adăuga recent și **fixarea**) este depășită. În fapt, cei ce cunosc mai îndeaproape practica școlară știu că, în cele mai dese cazuri, nu se poate bine realiza nici una din cele două prime compartimente amintite. Motivul? Timpul, acest prieten și dușman al fiecăruia dintre noi. Timpul în care elevul emite idei și nu se rezumă la a fi receptor de informații este — în actuala structură a lecției — nepermis de limitat.

Si acum să formulăm sugestia: În anul IV al liceului de cultură generală, lecția de tip clasic la literatura română să fie înlocuită cu prelegerea și seminarul (metoda se poate extinde și la alte obiecte, de pildă, istoria patriei). Prelegerea se va face cu toți elevii din ultimul an, cite două ore săptămînal, iar seminarul cite o oră, în același interval de timp, cu fiecare clasă în parte.

Avantaje:

Se rezervă mai mult timp, în cadrul aceluiași număr de ore, pentru participarea directă a elevului la studiu și dezbateri; profesorul-conferențiar va avea o pregătire superioară pentru scriitorul tratat, pentru că stabilirea temelor se face în colectivul de catedră, dîndu-i-se fiecăruia, tema solicitată, la începutul anului școlar. La prelegeri ar urma să asiste și ceilalți profesori de specialitate, realizîndu-se prin aceasta un permanent și fructuos schimb de experiență; se obține o trecere mai firească de la sistemul pe lecții, practicat astăzi în liceu, la un sistem cu pondere mai mare pe munca independentă și contribuția intelectuală a elevului.

Eventuale obiecții:

Metoda este posibilă în liceele mari, cu cel puțin cinci clase paralele și cu minimum trei profesori din aceeași specialitate; este nevoie de un spațiu adecvat unde elevii să poată audia cursul; orar conceput în noul sistem; o insuficientă putere de concentrare a elevului la un material expus în două ore, la care se adaugă faptul că eșalonarea în timp a materiei trebuie făcută în funcție de noile cerințe.

Nici una din aceste obiecții nu ni se pare a fi convingătoare (trei dintre ele vizează organizarea și administrația), iar avantajele ne determină să pledăm pro domo.

Pentru ilustrare, să luăm un caz particular; un liceu cu șase clase paralele în medie la fiecare an de studiu.

Conform noului plan de învățămînt, cu numai trei ore săptămînal la toate clasele, vor rezulta 18 ore pe săptămîna la cele șase clase paralele. Din acestea, două se vor rezerva pentru audierea cursului, iar restul de șaisprezece ore este consacrat dezbaterilor, elevul fiind solicitat să formuleze judecăți, aprecieri, observații critice pe baza studiului individual. Deci, în 16 ore din 18, elevul va fi vioara întîi într-un dialog efectiv cu profesorul. Procedîndu-se în forma actuală și admitînd, în cel mai bun caz, că se rezervă pentru verificare douăzeci de minute în fiecare oră, rezultă că săptămînal se consacră aceleași activități o oră pentru o clasă; la șase clase paralele, șase ore. În celelalte douăsprezece ore — cite mai rămîn — avem expunerea profesorului. Să ne amintim că acesta din urmă predă la toate clasele același lucru, este imposibil ca să nu se repete, să spună mereu altceva.

Mai există ultima obiecție: poate fi ținut cu atenția încordată un mare număr de elevi? Credem că da, deoarece prelegerea se face în prezența și a celorlalți profesori, iar expunerea — la rîndul ei — are o mai riguroasă ținută științifică, rezultată din pregătirea mai temeinică a fiecărui profesor.

VALENTIN OLTEANU

Portrete de dascăli

Sterie Diamandi

Și astăzi, trecătorii de pe Strada Feroviarilor pot întîlni adesea pe fostul profesor al Liceului C.F.R. „Aurel Vlaicu” — Sterie Diamandi. A predat Filozofia, Dreptul, Logica și Psihologia, un însemnat număr de ani. Profesor de o vastă cultură, prieten nedespărțit cu Pompiliu Constantinescu, a sădit în inimile multor generații de elevi pasiunea pentru lumină, dreptate și adevăr. Liceul din acest cartier era pe acea vreme singurul liceu mixt din Capitală și poate și din țară. Un fel de a spune mixt, deoarece elevele învățau într-o aripă separată a liceului. Utilizau însă aceleași laboratoare, aceeași sală de sport și de festivități, participau împreună la serbările școlare, la cor etc. Acest liceu a reușit un număr important de ani să instruiască mulți fii de muncitori ceferiști, deoarece era singura școală din România la care nu se plăteau taxe școlare. În plus, în timpul războiului, a avut și un cîmin gratuit pentru elevii cu rezultate mai bune la învățătură; mulți din foștii noștri profesori locuiau în același cartier cu noi.

Păstrez acestei școli și profesorilor ei o neștersă amintire. Lecțiile profesorului Diamandi au fost pentru noi tot timpul o incitare. Deși avea un accent macedonean în vorbire, incursiunile profesorului nostru în cele mai gingașe domenii ale filozofiei mi-au rămas și azi întipărite în memorie. Avea un talent neobișnuit de a capta auditoriul. Știa, cu o neîntrecută măiestrie, să prezinte probleme savante la nivelul unui auditoriu destul de neavizat. Era în stare să vorbească despre filozofia kantiană elevilor din primele clase liceale.

Am avut fericite prilejuri să-l mai reintîlnesc. Mi-a povestit cu cită pasiune citește și recitește și acum. O carte la diferite etape ale vieții își dezvăluie alte laturi, alte crîmpele de frumuseți nesescizate la prima lectură. A avut vederi de stînga în toată activitatea sa și nu s-a temut să și le arate în perioade cînd nu era chiar atît de ușor. El ne-a învățat că omul nu trebuie să stea în afara evenimentelor sociale și politice ale țării sale. N-a mai stat de vorbă cu un coleg al nostru cînd a aflat că nu urmărește zilnic presa și nu e la curent cu mișcarea literară din țară și chiar din străinătate. Omul de cultură nu se poate pregăti în izolare de restul lumii și de preocupările acestora. Era obiceiul, în școala noastră, ca, în ultima oră de curs, profesorul de filozofie, care era și profesor diriginte, să ne țină o lecție de sinteză cu o temă la alegere. Îi aud și astăzi vorbindu-ne cu atîta pasiune despre ce ne așteaptă în viață, despre îndatoririle pe care le

avem față de România care ieșise din război ruinată. Era în 1945. Bucureștiul, aproape jumătate distrus. Cartierul Grivița aproape în întregime. Nici liceul nostru n-a fost scutit de ploaia de bombe. Clădirea prezentă a fost refăcută după război, dar nu mai seamănă cu vechiul liceu. Cîte încurajări nu ne-a infiltrat în ultima noastră oră de liceu! Cu cită înflăcărare ne-a vorbit! Era prima oară cînd cineva ne vorbea cu atîta convingere despre misiunea clasei muncitoare și a partidului ei în perioada de reconstrucție a României.

A fost o perioadă și director al liceului. N-am înțeles de ce, mai tîrziu, numele său n-a mai figurat printre colaboratorii revistelor noastre și nici motivul care a determinat să nu se mai vorbească despre el. Uneori uităm prea repede pe unii oameni. E adevărat că profesorul Diamandi a fost de o modestie rar întîlnită. Niciodată n-a făcut caz nici de ceea ce știe, nici de cît știe.

Este o bună tradiție la noi ca elevii să se întîlnească periodic. Participă uneori și profesorii la întîlniri. De ce să nu fie mai des invitați vechii profesori, să țină ore elevilor, să discute cu ei? Ar cîștiga și școala și elevii și foștii profesori. Îmi imaginez cît trebuie să fie de greu pentru un profesor care și-a zidit viața într-o școală, ca apoi, elevii ei să treacă pe lîngă dinsul nenăsător, fără măcar să-l cunoască. Am mai adăuga astfel o activitate bună celor atîtea altele pe care le-a înregistrat învățămîntul românesc.

MARIN RĂDOI

Simpozion cu tema „Școala și viața”

Sîmbătă, 1 aprilie a.c., la Slobozia s-au desfășurat lucrările sesiunii metodico-științifice cu tema „Școala și viața” organizată de Inspectoratul școlar al județului Ialomița și Casa corpului didactic din localitate. La această manifestare au participat Vasile Marin, prim-secretar al Comitetului județean de partid Ialomița, Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, reprezentanți ai Uniunii Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură, ai I.C.P.P.D., și Institutului de cercetări pedagogice, cadre didactice de toate specialitățile, directori de școli, inspectori școlari, invitați din alte județe ale țării, reprezentanți ai C.J.O.P. Ialomița, ai Consiliului județean al culturii și educației socialiste, ai comitetelor sindicatelor din învățămînt, conducători ai întreprinderilor care patronază școlile.

Luînd cuvîntul în deschiderea lucrărilor sesiunii, tovarășul Vasile Marin a făcut o expunere asupra mutațiilor de o deosebită importanță economică și culturală care s-au produs în ultimii ani în județul Ialomița, asupra perspectivelor dezvoltării învățămîntului în cadrul progresului social-economic și cultural al întregului județ, asupra preocupărilor organelor locale de partid și de stat privind îndeplinirea sarcinilor care decurg din documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 în domeniul educației comuniste a tineretului, al legării școlii de viață, al educării educatorilor.

În continuare, tovarășul Traian Pop a vorbit despre sarcinile actuale ale învățămîntului și despre necesitatea de a forma viitoarele cadre ale țării în strînsă legătură cu dezvoltarea economică și socială contemporană. Vorbitorul a arătat că, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, se impune o reconsiderare radicală a conceptului de cultură generală în sensul că în acest concept vor trebui să fie integrate și cunoștințele cu caracter aplicativ, în cadrul cărora un loc central revine celor destinate pregătirii pentru tehnică, pentru munca fizică. Referindu-se la lucrările celei de a 32-a Conferințe internaționale de educație UNESCO de la Geneva, tovarășul Traian Pop arăta că educația, școala au fost și trebuie să rămînă agenți ai progresului științific și tehnologic. Reconsiderarea conținutului învățămîntului trebuie să vizeze înlocuirea unor mentalități învechite și rutiniere, să depășească învățămîntul de tip „clasic”. Elevii trebuie să primească astfel de cunoștințe care să le faciliteze alegerea unei meserii și posibilitatea de a o schimba. Nu trebuie să se mai facă separație între atitudinea față de învățatură și atitudinea față de muncă. În spiritul acestei concepții, Ministerul Educației și Învățămîntului se ocupă de sporirea valorii formative a fiecărui obiect de învățămînt.

Tot în ședința plenară, Virgil Caraba, șef de sector la Institutul de științe pedagogice, a prezentat comunicarea „Sarcinile profesorului diriginte în educația comunistă a elevilor”, iar profesorul Titus Nițu, inspector școlar general al județului Ialomița „Generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani în județul Ialomița”.

După ședința plenară, lucrările sesiunii s-au desfășurat în secțiile „Cultură tehnică” (secție care a marcat faza județeană a Simpozionului național „Educarea elevilor pentru munca productivă”), „Învățături”, „Limba și literatura română”, „Limbi moderne”, „Învățămînt preșcolar”, „Științe sociale-istorie”, „Matematică”, „Biologie-agricultură”, „Geografie”, „Fizică-chimie”, „Educativă” etc.

Între altele, ne-au reținut atenția lucrările desfășurate în secția „Cultură tehnică”, unde au fost tratate probleme privind rolul și locul muncii productive în pregătirea și educarea elevilor, atelierele și lotul agricol școlar, formarea gîndirii tehnice și a culturii tehnice a elevilor, sporirea contribuției muncii productive la educarea comunistă a elevilor etc.

Am mai remarcat referatele „Tehnica în cadrul activității instructiv-educative la grădinițele din mediul rural” (Iulia Ardeleanu, inspector școlar) și „Despre cultura educatoarei” (Virginia Borugă) prezentate în secția „Învățămînt preșcolar”, „Posibilități și modalități de dezvoltare a creativității gîndirii la elevii din clasele I—IV” (Ion Șerdeanu — lector la I.C.P.P.D.) și „Elemente de instruire tehnico-productivă la clasele I—IV” (colectivul de învățători de la Liceul pedagogic din Slobozia).

La secția de „Științe sociale-istorie” s-au impus cu deosebire comunicările „Conținutul educativ al lecțiilor de istorie” (Dumitru Almaș) și „Contribuția cabinetului de științe sociale la predarea istoriei și filozofiei în școlile generale și licee” (Ionei Constantin și Dumitru Sămăreanu).

Interesante au fost, de asemenea, comunicările „Contribuții metodice la studierea și cunoașterea orizontului local la lecțiile de geografie” (Gheorghe Florea) prezentată în secția de „Geografie” și „Metode moderne în predarea chimiei” (profesorii de specialitate de la Liceul din Căzănești și Liceul nr. 2 din Călărași) din secția „Fizică-chimie”.

OCT. BUZESCU

GENERALIZAREA

învățămîntului de 10 ani este, în linii mari, încheiată!

Putem declara că, în județul Ialomița, generalizarea învățămîntului de zece ani este, în linii mari, încheiată. Situația absolvenților clasei a VIII-a a școlii generale se prezintă în acest an școlar astfel: din totalul de 7479 absolvenți ai claselor a VIII-a, 1149 au fost cuprinși în liceul de cultură generală, 589 în liceul de specialitate, 2860 în școala profesională, 924 în ucenicia la locul de muncă, 184 în cursuri de calificare de scurtă durată, 170 au fost integrați în diferite activități necalificate iar 1603 au fost școlarizați în clasa a IX-a a școlii generale de 10 ani, ceea ce reprezintă un procent de școlarizare de 90,1%.

Cum am reușit să ajungem la acest rezultat? În rîndurile care urmează voi încerca să prezint cîteva din căile și metodele utilizate de noi, de inspectoratul școlar al județului și de cadrele didactice, în procesul de generalizare a învățămîntului de 10 ani. Încă din anul școlar 1969—1970 s-au stabilit o serie de măsuri care să permită ca în anul școlar 1970—1971 procentul de școlarizare să atingă cifra de 62 la sută, iar în actualul an școlar, de 91 la sută. Aceste măsuri au privit extinderea rețelei de școli, conexarea organică a școlii de 10 ani la întregul sistem al învățămîntului de cultură generală, racordarea ei la celelalte forme de învățămînt, la factori de natură economică, socială.

Astfel, în stabilirea circumscripțiilor de bază, am avut în vedere necesitatea de a înființa unele circumscripții care să permită arondarea efectivelor pitice de elevi și necesitatea de a facilita deplasarea elevilor de la domiciliu la școală, organizarea teritorial-administrativă a județului, perspectivele de dezvoltare ale localităților reședință de comună, izvoarele de elevi, ritmul de cuprindere a absolvenților în formele de instruire post-generală, precum și așezarea viitoarelor circumscripții ale școlilor generale de 12 ani.

Am luat totodată măsuri pentru o mai judicioasă exploatare a spațiului de școlarizare și dirijarea fondurilor necesare asigurării bazei didactico-materiale, pentru intensificarea propagandei pedagogice în rîndurile părinților, pentru organizarea activității de instruire tehnico-productivă în conformitate cu opțiunile și interesele elevilor și ale părinților (în cele mai multe cazuri elementele de preprofesionalizare au avut o influență covârșitoare în atragerea elevilor în școala de 10 ani), întronarea autorității și prestigiului școlii de 10 ani încă de la primele ei începuturi.

O problemă deosebită care — așa cum arată experiența acumulată în județul nostru — condiționează în mare măsură succesul acțiunii de generalizare a școlii de zece ani și asupra căreia vreau să insist, este cea a creării circumscripțiilor de bază. Dispersarea teritorială a elevilor în constituirea claselor, cât și menținerea frecvenței elevilor. Pentru soluționarea lor, am înființat 85 de circumscripții de bază care să constituie centre de școlarizare pe o arie dată pentru școala de 10 ani și, în perspectivă, pentru școala de 12 ani. În organizarea acestor circumscripții, am avut în vedere următoarele criterii: asigurarea unui nucleu stabil de elevi, posibilitatea arondării efectivelor mici de elevi ale școlilor vecine și deplasarea lor prin mijloace de transport în comun, asigurarea bazei materiale și a cadrelor cu pregătire corespunzătoare precum și a condițiilor de efectuare a instruirii tehnico-productive.

Deplasarea elevilor la școală este, de asemenea, o problemă importantă. Pentru rezolvarea ei, am stabilit trei distanțe de școlarizare: a) pînă la 3 km., b) între 3 și 5 km. și c) între 5 și 8 km. Deci, distanța maximă de la care sînt școlarizați elevii care provin din școlile cu efective mici este de 8 km.

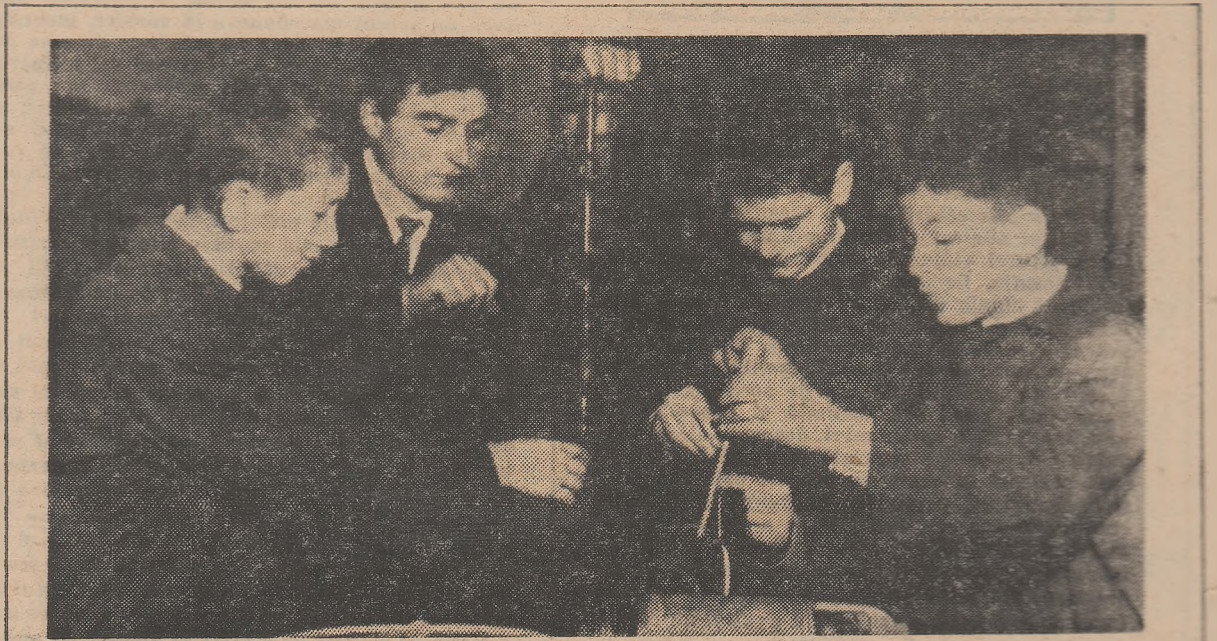
În strînsă legătură cu problema transportului se află și cea a utilizării bursei. În județul nostru s-a luat măsura ca elevilor care se deplasează de la distanțe cuprinse între 3 și 8 km. să li se acorde abonamente la mijloace de transport în comun prin transformarea bursei de școlarizare. Astfel, pentru 191 de elevi ai claselor a IX-a și a X-a care se deplasează de la distanțe mai mari de 3 km. s-au asigurat 182 de abonamente și 9 burse. Soluția adoptată de noi este practică și foarte economică, mai ales dacă o raportăm la rezolvarea problemei școlarizării prin burse în internat. Aducem drept argument calculul de mai jos: achiziționarea a 182 de abonamente a costat 40 lei, în medie, fiecare, echivalență cu 7280 lei, ceea ce înseamnă 22 de burse transformate, 182 burse a câte 220 lei echivalență cu 58 240 lei. Iată deci, că, școlarizînd aproape 300 de elevi, se pot realiza, în aceste condiții, economii în valoare de 50 960 lei. Iată să mai punem la socoteală celelalte cheltuieli pe care le ridică organizarea internatelor.

În unele școli, acolo unde programul mijloacelor de transport în comun ne-a obligat la această soluție, ne-am îngăduit să adaptăm orarul zilnic al școlilor — mai precis, orele de începere și încheiere a cursurilor — la acest program.

Firește, sistemul prezentat mai sus nu a rezolvat în întregime problema școlarizării fiindcă sînt școli cu efective mici care sînt plasate la mare distanță de școala de bază și se află în afara rețelei mijloacelor de transport în comun. În aceste situații la propunerea și cu asentimentul cadrelor didactice au funcționat și funcționează clase pitice, cu 5—10 elevi, dar cu predate voluntară, în cele mai multe cazuri completîndu-se oetredrele, de la 18 la 20 de ore. Această soluție am aplicat-o și la unele clase a X-a care erau pe punctul de a se desființa. Considerăm procedeul, pentru asemenea situații, bun, el justificîndu-se atît prin rezolvarea școlarizării elevilor din satele mici, cît și prin economicitatea și eficiența lui. Se știe că în clasa a IX-a rămîn, de regulă, elevi mai slabi care, cu atît mai mult, trebuie să aibă din partea profesorilor un sprijin individual.

În condițiile și după concepția expusă mai sus, școala de zece ani, generalizată în județul nostru, a devenit o realitate.

TITUS NIȚU

În atelierul de electro-mecanică al Școlii generale din comuna Dor-Mărunt, județul Ialomița. Așa se învață alfabetul meseriei.

CARTEA POLITICĂ

„Documente ale Partidului Comunist Român”

Editura politică a inițiat, de curind, editarea unui valoros material documentar constând într-o serie de culegeri tematice intitulate „Documente ale Partidului Comunist Român”. Până în momentul de față, din această serie au apărut șase volume: „Rolul conducător al partidului în întreaga viață politică, economică și socială”, „Actualitatea ideologică și politică-educativă”, „P.C.R., continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor înaintate ale mișcării muncitorești și socialiste”, „Societatea socialistă, multilateral dezvoltată”, „Partidul și tineretul” și „Rolul clasei muncitoare în condițiile societății socialiste. Întărirea alianței cu țărănimea și intelectualitatea”.

Apărute recent, volumele amintite prezintă în mod sintetic, pe baza documentelor P.C.R., politica partidului nostru în principalele domenii de activitate, politica sa creatoare marxist-leninistă în problemele economice, social-culturale, interne și internaționale.

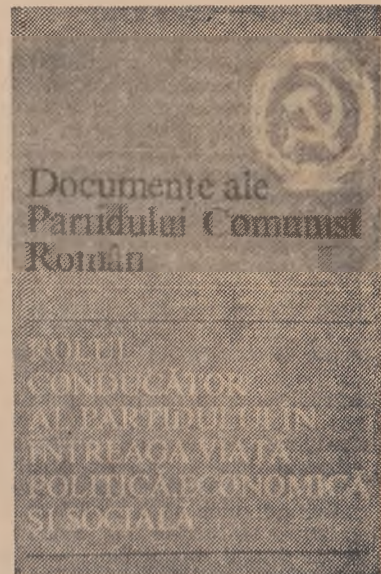
Primele două culegeri sînt realizate de un colectiv al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și Editura politică. La elaborarea ce-

lui de al treilea volum au participat cadre de conducere ale Academiei de învățămînt social-politic și perfecționarea cadrelor de conducere „Ștefan Gheorghiu”. Următorul, al patrulea, a fost pregătit de colective din cadrul Institutului de studii și cercetări pentru planificare al Comitetului de Stat al Planificării și Editura politică.

„Partidul și tineretul”, cel de al cincilea volum, este elaborat de un colectiv al C.C. al U.T.C. și al Editurii politice.

Volumul intitulat „Rolul clasei muncitoare în condițiile societății socialiste. Întărirea alianței cu țărănimea și intelectualitatea” a fost elaborat de cercetători de la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și Editura politică.

Volumul „Rolul conducător al partidului în întreaga viață politică, economică și socială”, pe care-l prezentăm în imaginea de mai sus, cuprinde cîteva capitole, între care amintim: Rolul conducător al partidului — rezultat al unui proces legic obiectiv; Partidul Comunist Român — forță politică conducătoare a poporului în opera de construire a socialismului;

Caracterul atotcuprinzător al conducerii de către partid a operei de făurire a societății socialiste; Perfecționarea formelor și metodelor de activitate a partidului și efectivul și compoziția Partidului Comunist Român.

Culegerile amintite se adresează propagandiștilor din învățămîntul politic, cadrelor didactice, activiștilor de partid și de stat, cursanților încadrați în diverse forme de învățămînt politic.

H. L.

Consemnări

SCÎNTEIA

● Dr. Mihai Cernea, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice: **Familia în societatea socialistă** (consultație în sprijinul celor care studiază în învățămîntul de partid) (29 martie 1972).

● Florica Dinulescu: **Școala, factor principal de educație comunistă** (2 aprilie 1972).

LUPTA DE CLASĂ

(martie 1972)

● Mircea Malița: **Planul și prognoza**. Comunicare prezentată în cadrul sesiunii științifice organizată sub auspiciile Comitetului de Stat al Planificării. Problema perfecționării planificării este, în etapa actuală, o preocupare centrală a partidului nostru. Comunicarea ministrului educației și învățămîntului dezbate o seamă de aspecte la un înalt nivel teoretic.

● Dan Marțian: **Permanențe și înnoiri în activitatea organizației revoluționare de tineret**. Primul secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretu-

lui, relevă sarcinile actuale ale organizației revoluționare de tineret care aniversază, anul acesta, o jumătate de veac de existență.

● Dimitrie Anuța: **Exigențe social-economice în repartizarea forțelor de producție**.

● Nicolae Ecobescu, Edwin Glaser: **Aspecte de drept internațional al securității europene**.

● CONSULTAȚII: Florin Burtan, **Principiul socialist de repartiție**.

● Dezbaterile programelor orientative ale cursurilor de „Socialism științific” și „Doctrină politică contemporană”. Participă: Carol Niri, Ecaterina Bondor-Deliman, Aurel Cleja, Vasile Munteanu, Ioana Anghel.

REVISTA DE PEDAGOGIE

(martie 1972)

● Nicolae Profeanu — **Conținutul și funcționalitatea cabinetului de științe sociale**. Articolul își propune să dezbate cîteva probleme esențiale pe care le ridică organizarea cabinetelor de științe sociale, precum și cîteva modalități de organizare a lecțiilor în cabinet.

● Louis Roman — **Restructurarea activității profesorului de istorie, în condițiile trecerii la**

sistemul predării în laboratoare, cabinete, ateliere”. Pornind de la experiența Liceului I. Neculce în organizarea lecțiilor pe cabinete, autorul articolului abordează cîteva probleme care se ridică în organizarea și predarea lecțiilor.

FORUM

(martie 1972)

● Ion Stroie — **„Dinamica unor concepte centrale ale dialecticii marxiste, reflectată în planul conștiinței sociale”**. În contextul unor concepte filozofice generale, autorul abordează de pe poziția filozofiei marxiste dinamica și interconexiunea conceptelor de timp, contradicție și rațiune, aprofundind cu precădere dimensiunea și implicațiile lor sociale, relevînd noua încărcătură de mesaj, noua lor fațetă axiologică în planul conștiinței sociale a orînduirii socialiste.

CONTEMPORANUL

(31 martie 1972).

● **Socialismul și realizarea personalității umane**. Anchetă realizată de Constantin Coșman. Participă: Henri Wald, Ion Biberi, Călina Mare.

Științe sociale

PROFESORUL —

om politic și tribun al catedrei

Noile exigențe ale predării științelor sociale sînt înaintate de toate exigențe față de profesori, față de îndeplinirea cu înalt simț de răspundere a misiunii nobile încredințate de partid de a contribui la educarea politico-ideologică a tinerelor generații. „Cadrele care predau științele sociale — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 — trebuie să fie în fond activiști de partid...”, comuniști care și-au însușit marxism-leninismul în spirit creator, oameni de știință și pedagogi desăvîrșiți.

Cerința de a face mult mai mult pentru educația tineretului nu este o cerință de conjunctură, ci o constantă a procesului multilateral de perfecționare a învățămîntului, o sarcină de prim ordin, permanentă, de care depinde viitorul națiunii noastre socialiste. În școală, la inspectoratele școlare, ca și în Ministerul Educației și Învățămîntului, **flecarea trebuie să ne simțim răspunzători de felul în care se face educația comunistă a elevilor** și ar fi greșit să fie fragmentată și unilateralizată o asemenea răspundere. Nu este mai puțin adevărat că profesorului de științe sociale îi revin sarcini deosebite, într-un fel mai mari decît altora, ca unul care este chemat să contribuie la realizarea uneia dintre cele mai importante părți a educației politico-ideologice.

1. Orientarea politică — factor hotărîtor

Prin însăși poziția pe care o conferă procesul de învățămînt, profesorul de științe sociale se află în miezul acțiunilor prin care școala își exercită forța de înfrîngere asupra formării gândirii și conștiinței politice a elevilor. **De orientarea politică a profesorului — a tuturor profesorilor din școală și, în primul rînd, a celor de științe sociale — depinde în mare**

măsură și orientarea politică a elevului.

Instrumentul principal, calea cea mai importantă prin care profesorul își exercită forța de înfrîngere politico-ideologică este **lecția**. Prin ea trebuie să-l învețe pe elev nu numai ceea ce acesta nu știe, dar să-i **formeze totodată convingeri politice**, să-i formeze un mod de a gândi, de „a vedea” lumea.

Trăind în societate, într-un mediu ambiant în care se manifestă multiple influențe, tînrul își croiește spontan, rudimentar, „propriile” reprezentări politice. Este meritul profesorului de științe sociale de a sesiza diferitele tendințe, de a găsi și de a „trage” de firul cunoștințelor ce se cer derulate în funcție de condițiile concrete. Aici intervine pentru prima oară **orientarea lui politică**, capacitatea de a surprinde **esențialul și de a întrevădea direcția în care va înainta gândirea tînrului**. Cunoașterea perfectă a clasei, a felului de a gândi și de a recepționa mesajul politic, acesta este punctul de plecare pentru succesele obținute în activitatea lor de o serie de profesori de științe sociale, dar și punctul nevralgic pentru alții.

O cerință intrinsecă a tuturor disciplinelor de științe sociale o constituie explicarea fundamentelor teoretice ale politicii partidului nostru. Elevii manifestă un mare interes față de cunoașterea, de însușirea acestei politici, pentru care astăzi militează în școală cu mijloacele specifice ei, iar miine vor lupta în viață. Depinde de orientarea și maturitatea politică a profesorilor ca înarmarea ideologică a elevilor să-și atingă țelul. Două aspecte capătă, în acest sens, o mare însemnătate: a) documentele de partid să nu fie doar reflectate în lecții, ci **integrate organic** în ele, astfel încît să pătrundă prin întregul sistem conceptual al disciplinelor respective; b) profesorul să predea de pe pozițiile omului politic și activis-

tului care vede și înțelege profund lucrurile **dinlăuntru** partidului și nu din afara lui. Aceste cerințe pledează împotriva falsei politici-zări, a unei politici-zări formale prin adăugarea unui citat la sfîrșitul unei lecții, sau prin includerea unor date statistice la zi, lăsînd restul lucrurilor să decurgă după canoane învechite. „Reflec-tarea” documentelor de partid în lecții se poate obține și prin simpla enumerare a preocupărilor și a direcțiilor în care evoluează societatea, pe cînd integrarea lor organică nu poate să existe decît acolo unde sînt **regîndite concep-tete**, unde se explică argumentat, clar, **justețea teoretică și practică a pozițiilor adoptate de partidul nostru.**

Temeinica pregătire marxist-leninistă, orientarea și maturitatea politică reprezintă elementele fundamentale prin care profesorul de științe sociale își poate manifesta convingător înaltele îndatoriri cu care l-a investit societatea. Acestor cerințe le răspunde și Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea pregătirii politico-ideologice a cadrelor didactice care predau științele sociale. Cursurile de pregătire se desfășoară în prezent la Academia „Ștefan Gheorghiu” și pe lin-gă școlile interjudețene de partid din Cluj, Iași și Timișoara. Dar oricît de importante ar fi cursurile, informările politice lunare și alte forme de pregătire, nimic și nimeni nu poate înlocui **studiul individual**. Se pare că acesta este „punctul slab” în pregătirea multor profesori, tendința de însușire pasivă și nu activă a cunoștințelor, ceea ce generează și o insuficientă participare la dezbaterile teoretice.

2. Lecția — act de creație

Dacă primul „pilon” al lecției este „ce” să se predea, al doilea, nu mai puțin important, este „cum” să se predea. Profesorul rămîne pe mai departe figura centrală de care depinde reușita lecției, caracterul ei convingător.

Cel mai ușor este să se spună **cum nu trebuie predat**, iar cel mai greu este să se realizeze **cum trebuie predat**. Pentru că realizarea depinde de o sumă de factori, pe care trebuie să-i stăpînească profesorul și să ducă la un **autentic act de creație**.

În ultima vreme se discută cu insistență dacă predarea trebuie să fie **predominant conceptuală**, adică să pună accentul pe latura teoretică sau **predominant politică**, legată de cerințele producției de practică. Experiența arată că aceste două aspecte nu trebuie să fie separate. Elevul **trebuie învățat să gîndească și**, în acest sens, elucidarea conceptelor este absolut necesară: dar el trebuie să

GH. P. APOSTOL

(Continuare în pag. a II-a)

gîndească practic, politic, ceea ce impune legarea strînsă a conceptelor cu cerințele vieții, cu orientările politice actuale. De exemplu, noțiunea de „stat” nu ar putea fi abordată corespunzător fără înțelegerea clară a caracterului de clasă și a funcțiilor acestuia pe diferite trepte ale dezvoltării societății. Profesorul trebuie să explice elevului evoluția funcțiilor statului nostru socialist, prin ce se caracterizează ele astăzi, ce importanță prezintă acestea în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Ar fi recorespunzător să se prezinte ca funcții actuale ale statului socialist acelea care se manifestau în primii ani de democrație populară — cum, de fapt, se mai întîmplă în multe lecții.

Analizele efectuate în ultima vreme în unele sectoare din Capitală și în diferite județe ale țării, au arătat că în multe locuri actul de creație de înaltă ținută este înlocuit cu povestirea lecției. Descriptivismul și legăturile forțate cu aspectele practice, politice, reduc substanțial eficiența predării, fac ca lecția să nu se înscrie trainic în conștiința elevului, să nu exercite asupra lui o înrîurire deosebită.

Acest lucru se datorează cel puțin următoarelor cauze: a) insuficienței aprofundări a structurii interne a lecției; ru de puține ori se improvizează; b) abordării nedialectice a concluziilor sau soluțiilor la care a ajuns știința în domeniul respectiv, descifrarea insuficientă a căutărilor și a luptei de idei care au permis concluziile de astăzi, c) accentuării laturii formale, ca să nu rămîină „nimic” la care profesorul nu s-a referit; or, lecția selectivă și nu cea stufoasă este o lecție gîndită, adînc revelatoare; d) eforturilor relativ mici de investigație proprie și de includere, selectivă a ceea ce este nou și ar putea să răspundă unor întrebări pe care și le pun elevii.

În științele sociale, ca și în alte discipline, care se predau în școală, trebuie să-l facem pe elev să pătrundă în universul interesant al lumii care nu se vede, în legități. Orice copil cunoaște de la cea mai fragedă vîrstă fenomenul căderii corpurilor, dar abia fizica îi dă posibilitatea să înțeleagă ceea ce nu se vede — legea gravitației universale. Prețul este și el cunoscut de orice copil: dar abia la economie politică află de ce prețul se stabilește la un anumit nivel și că la baza lui se află ceea ce nu se vede — valoarea, a cărei substanță o constituie munca omenească abstractă, în sensul de simplă cheltuială de energie omenească, nervi, creier, organe senzoriale. Dacă fenomenele, expresia exterioară a acestora, ar corespunde cu esența

lor nu ar mai fi nevoie de știință.

Experiența arată că numai ca act de creație al profesorului, lecția se înscrie trainic în conștiința elevului și poate să-i înrîurească modul de a gîndi, atitudinea, comportamentul. Academicianul N. Teodorescu scria de curînd în „Știința” că „profesorul este zilnic «pe scenă», rolul lui începînd o dată cu intrarea în sala de curs sau seminar, în laborator șau în cabinetul catedrei”. Aceasta înseamnă că tot ce face el se vede și se simte. Elevul este un excelent barometru: simte cînd profesorul este ceea ce trebuie să fie, îl simte ca om apropiat, ca sfătuitor și îndrumător, îl simte ca om politic, îl simte cînd creează cu adevărat, Marea artă a profesorului este să fie zilnic „pe scenă”, dar să nu joace teatru.

3. Conceptele nu se „lipse” la rece

Trebuie să învățăm să facem lecții frumoase! Iată un comandament care ni se pare valabil pentru toate disciplinele și, mai ales, pentru cele de științe sociale.

Trăim o epocă tumultuoasă în care științele evoluează rapid; disciplinele care se predau în școli se completează cu noi date și concluzii, unele capitole ale noilor discipline își cer dreptul la existență independentă, apar discipline de graniță, noi discipline științifice. Se tehnicizează învățămîntul. Cineva spunea, într-o discuție, că școala contemporană se caracterizează printr-un „atac la intuitivitate”, și se pare că o asemenea apreciere nu este departe de adevăr. Pretutîndeni se reacționează în prezent la acest „atac”, se caută metode de modernizare, se perfecționează metodică predării. Noi am reacționat printr-un amplu program de înființare, dotare și punere în funcțiune a cabinetelor de științe sociale, alături de alte măsuri pentru modernizarea predării.

Cabinetul nu este pur și simplu o sală pavoazăată, o expoziție de afișe mai mult sau mai puțin reușite. Cabinetul de științe sociale este un laborator al activi-

tăți teoretice și practice. Fetișizarea planșei, schemei sau graficului poate să fie tot atît de dăunătoare ca și lipsa lor.

Cabinetul este necesar deoarece creează o relație nouă, restabilind în condițiile cerințelor de azi și de mine locul și rolul important al intuitivității. În aceste condiții, profesorul este obligat să abordeze cumva altfel temele, problemele, conceptele disciplinei pe care o predă, să renunțe la modul uscat și rigid de transmitere a cunoștințelor, care nu permite formarea de convingeri. O personalitate a vieții noastre științifice și culturale spunea că „profesorul trebuie să fie un încălzitor de concepte, pentru că conceptele nu se «lipse» la rece”. Mi-a plăcut foarte mult această expresie plastică, expresie care pledează pentru o lecție caldă, care să meargă la inima copilului și să-i înaripeze gîndurile.

Nu este ușor să se renunțe la legăturile formale și forțate, la predarea seacă și neinteresantă care nu trezește la elevi dorința de a aprofunda unele probleme de științe sociale care au făcut obiectul lecțiilor și dezbaterilor din clasă. Trebuie să vedem că în spatele relațiilor sociale stau oamenii, clasele sociale, relații între clase, iar în țările capitaliste lupta de clasă. M-a surprins, nu de puține ori, cum probleme dramatice ale vieții economice și social-politice contemporane, mari mișcări de masă ale clasei muncitoare și ale altor categorii de oameni ai muncii sînt tratate sec, neconcludent. Problemele spinose și controversate ale revoluției tehnico-științifice contemporane sînt încă abordate liniar, ca și cînd n-ar exista asperități, contradicții și s-ar înalța în această direcție ca pe o magistrală perfect netedă. Predarea triumfalistă, festivă continuă să fie încă „la modă”, ceea ce, desigur, afectează și modul de înțelegere a problemelor, a drumului pe care mergem.

Nici o disciplină — și cu atît mai mult științele sociale — nu poate fi predată fără pasiune. În fond, lecția îl reprezintă pe cel care predă, ca om politic și tribun al catedrei.

ziției sale, pentru îmbunătățirea în conținut a procesului predării și însușirii diverselor discipline sociale.

Considerăm prematur în stadiul actual să prezentăm amănunțit anumite metode și procedee în complicatul proces al perfecționării și modernizării predării științelor sociale.

Cert este însă că existența cabinetului, dotarea sa complexă, permit folosirea unei game variate de metode și procedee de predare și însușire a cunoștințelor a căror valoare poate fi confirmată doar de practica didactică. În acest sens, urmărind introducerea în predarea și asimilarea științelor sociale a unor procedee și tehnici variate, subordonate scopului final — sporirea caracterului formativ al științelor sociale.

Evitând orice abuz dăunător, care ar putea să rezulte din „modernizarea de dragul modernizării”, folosim în cadrul lecțiilor, ca și pentru pregătirea individuală a elevilor, un număr mare de planșe, scheme și grafice, epidiascopul, diascopul, magnetofonul și, în parte, aparatul de filmat.

Se dovedește foarte eficientă predarea pe baza panourilor cu fotomontaje a diferitelor momente ale dezvoltării mișcării democratice, muncitorești și comuniste în lecțiile privind mișcarea muncitorească și comunistă și, cu atât mai mult, prezentarea de diafilme, de care dispunem încă în număr redus. De asemenea, ele au fost folosite cu succes la lecțiile de istoria filozofiei românești, revoluția populară din România, istoria României etc.

În multe lecții, în locul tradiționalei fixări prin scheme generale pe tablă, folosim fixarea, pe baza unor scheme sinoptice, a lecțiilor proiectate cu ajutorul epidiascopului.

O problemă deosebită ni se pare a fi modul de folosire a materialului grafic (planșe, scheme, grafice etc.). Aparent, aceasta nu este o problemă nouă, deoarece prezentarea unor asemenea materiale intuitive se realizează și anterior. Părerea noastră este însă că, de la prezentarea mai mult

sau mai puțin sporadică a acestora, la folosirea lor permanentă, avem de a face cu un adevărat salt calitativ.

Cabinetul nostru dispune de peste 200 de planșe expuse în rame sau în stativ. Ele corespund prin conținut aproape tuturor lecțiilor de științe sociale și, uneori, pentru o aceeași lecție ne stau la dispoziție 4—5 și chiar mai multe planșe. Toate acestea ne-au determinat să acordăm o atenție deosebită modului lor de folosire, întreprinzând în acest sens o serie de încercări experimentale.

Fără a insista asupra acestora, am vrea, doar să enunțăm ideea că se dovedește eficient procedeele de a da spre studiu (citire și extragere de date) o serie de planșe de la lecție la lecție, în afara celei sau celor ce sint „citite” (interpretate) în timpul predării sub conducerea profesorului. Planșele, obiect al studiului individual pot fi apoi discutate în cadrul verificărilor, în care se pot prezenta și altele cu totul noi. Se pare că acest procedeu își aduce un real aport în procesul problematizării și, în același timp, al dezvoltării gândirii independente a elevilor.

De asemenea, multiple și eficiente procedee se pot folosi cu ajutorul epidiascopului. De exemplu, s-au dovedit deosebit de antrenante și atractive nu numai fixarea noțiunilor la sfârșitul lecției, dar și verificarea cunoștințelor pe baza unor proiectii de scheme, cu condiția ca acestea să prezinte cu adevărat „probleme de gândire”. În acest scop folosim așa-numitele scheme „mute” — (fără explicații scrise), scheme incomplete sau cu elemente greșite etc.

Un atribut de perspectivă — funcția integratoare a cabinetului de științe sociale

Un aspect deosebit al activității cabinetului de științe sociale îl reprezintă legăturile ce se înfiripă în mod firesc între el și celelalte cabinete de specialitate și respectiv, între cadrele didactice de diferite specialități. Astfel, o serie de lecții de fizică, chimie, biologie — care vizează nemijlocit generalizări teore-

tice — se desfășoară în cadrul cabinetului folosind materiale din dotarea acestuia, așa cum cabinetul de științe sociale, la rîndul lui, apelează la diferite mijloace de care dispun celelalte cabinete.

Cercurile de științe sociale — cercul de ateism, cercul de filozofie și socialism științific, cercul de economie politică — găsesc în cabinet nu numai cadrul potrivit, ci, în primul rînd, posibilități largi de pregătire a temelor puse în dezbatere. În această privință, de un real folos ne este faptul că, în afara unui bogat material ilustrativ, grafic, elevii, membri ai cercurilor (peste 100), au posibilitatea să consulte atît revista de specialitate, cît și lucrările teoretice pe care le cuprinde biblioteca noastră de științe sociale.

Colaborarea din ce în ce mai rodnică în cadrul pregătirii și desfășurării ședințelor cercurilor de științe sociale, este o expresie a integrării pe un plan superior a activității cadrelor didactice de diferite specialități.

Dorim să ilustrăm aceasta cu un singur exemplu: ședința cercului de filozofie și socialism științific din luna martie, care a dezbătut tema „Unele probleme actuale ale materialismului dialectic”, s-a bucurat de contribuția nemijlocită a trei cadre didactice, care au prezentat cele mai noi teorii din domeniul fizicii, chimiei și biologiei. Această contribuție a fost cu atît mai valoroasă cu cît a îmbrăcat forme variate: interpretarea unor planșe și prezentarea unui film științific în culori.

Am putea spune că, din toate punctele de vedere, cabinetul de științe sociale ființează în procesul instructiv-educativ cu statut legitim, alături de oricare cabinet școlar. Mai mult, prin conținutul specific al activității sale își manifestă încă de pe acum funcția sa integratoare, fiind, deci, nu deasupra, ci în cadrul activității complexe desfășurate de școală pentru instruirea și educarea comunistă a elevilor.

Vă prezentăm

Experiența unui cabinet de științe sociale

Crearea cabinetelor de științe sociale în toate instituțiile de învățământ este o sarcină de stringentă actualitate. Îndeplinirea acestei sarcini înseamnă transpunerea în viață a indicațiilor partidului, exprimate în tezele din iulie și cu deosebire în expunerea secretarului general al P.C.R. la Plenara din 3—5 noiembrie 1971.

Ceea ce se detașează în mod firesc ca un criteriu fundamental al eficienței cabinetului de științe sociale în educarea comunistă a elevilor este funcționalitatea sa. Considerând că cea mai sigură cale pentru înfăptuirea acestui deziderat este cunoașterea și generalizarea experienței practice, ne îngăduim, în cele ce urmează, să relatăm o serie de aspecte privind activitatea cabinetului de științe sociale din cadrul Grupului școlar pentru industrializarea lemnului din Rîmnicu Vilcea.

Colectivul — creatorul și beneficiarul cabinetului de științe sociale

Eficiența cabinetului de științe sociale se concretizează în numărul și, mai ales, în calitatea activităților ce se pot desfășura în cadrul său, precum și în asigurarea caracterului de masă al acestora. Un anumit aspect al funcționalității sale este legat chiar de procesul concepției și organizării, cu atât mai mult cu cât, prin excelență, un asemenea cabinet trebuie să suporte o permanentă înnoire, determinând astfel o continuă muncă de adaptare și îmbogățire structurală și funcțională.

Planul inițial, în elaborarea căruia un rol esențial revine profesorilor de științe sociale, a fost discutat atât în organizația de partid cât și în consiliul profesoral. A fost posibil astfel să mobilizăm un colectiv larg în care, alături de profesorii de științe sociale, au activat și activează membri ai conducerii școlii, profesori, salariați din sectorul tehnic și administrativ, membri ai Comitetului U.T.C. pe școală și un mare număr de elevi. Deosebit de consistentă a fost și este contribuția elevilor șco-

lii care, bine organizată și îndrumată, reprezintă forța principală ce acoperă cu succes volumul mare de muncă legat de amenajarea continuă a cabinetului.

Aceasta ne-a și permis să putem da în folosință cabinetul la sfârșitul lunii octombrie 1971.

Premisa eficienței cabinetului — structura sa funcțională

Preocuparea esențială pentru noi a fost asigurarea unei structuri care să

Grupul școlar forestier din Rîmnicu Vilcea

corespundă desfășurării adecvate a mai multor activități și acțiuni politico-ideologice, cu alte cuvinte, asigurarea unei structuri funcționale cabinetului.

În structura sa actuală, cabinetul are patru secții și anume: secția de „Istorie a mișcării democratice muncitorești și comuniste din România”, secția de „Filozofie, Socialism științific și Economie politică”, secția „Succese ale politicii P.C.R. de construire a socialismului”, secția „Politică curentă”.

Elementele de dotare materială (panouri, fotomontaje, grafice, scheme, hărți, diascop, epidiascop, magnetofon, biblioteca de specialitate) sînt dispuse într-un hol, două coridoare și o sală de clasă — sala de studiu a cabinetului de științe sociale. Această structură a cabinetului și compoziția secțiilor se dovedesc funcționale, pentru că permit desfășurarea în condiții eficiente a unui număr mare de activități, printre care: lecțiile de științe sociale, cercurile de științe sociale, învățămîntul politic U.T.C. și informarea politică curentă, anumite ore de dirigenție, audii colective, seri memoriale etc.

De o deosebită utilitate se dovedește cabinetul pentru desfășurarea învățămîntului politic U.T.C. Toate temele ciclurilor de învățămînt găsesc în cadrul cabinetului material intuitiv, pornind de la scheme și grafice, pînă la panouri și diafilme. Cu prilejul a numeroase ședințe de învățămînt politic propagandistic — profesori de diferite specialități — își desfășoară activitatea în cadrul cabinetului de științe sociale.

Un important aspect al funcționalității privește informarea politică curentă a elevilor. Ea se realizează atât prin prezentarea zilnică a principalelor evenimente interne și externe cu ajutorul unor hărți, cit și prin punerea la dispoziția elevilor a unei bogate colecții de ziare și reviste. Consultarea lor a devenit deja o deprindere pentru majoritatea elevilor noștri.

De asemenea, unele ore de dirigenție găsesc în cadrul cabinetului condiții optime de desfășurare și este din ce în ce mai mare numărul diriginților care folosesc practic aceste posibilități.

Activităților enumerate li se adaugă o serie de acțiuni cuprinse în planul comun al școlii și organizației U.T.C. (învățarea de cîntec revoluționare, seri comemorative etc.), precum și pregătirea învățămîntului ideologic.

Beneficiarul principal — elevii

Aspectul prim al funcționalității cabinetului de științe sociale este legat de desfășurarea lecției de științe sociale. În prezent, în sala de studiu a cabinetului se desfășoară toate lecțiile de cunoștințe social-politice, filozofie și socialism științific, economie politică și o mare parte a orelor de istorie. Acest lucru se reflectă în mod pozitiv în atitudinea generală a elevilor față de lecția de științe sociale, în participarea lor la organizarea și desfășurarea lecției. Esențială este folosirea cabinetului de științe sociale a structurii și compo-

(Continuare în pag. a VII-a)

În sprijinul cadrelor didactice
care urmează învățămîntul ideologic

Participarea activă a României la circuitul economic mondial

Transformările radicale care au avut loc în viața social-economică a poporului nostru în perioada construcției socialiste au creat condițiile obiective afirmării României pe plan internațional ca o țară cu o creștere economică impetuoasă, în plin proces de modernizare.

Numai o economie multilateral dezvoltată este capabilă să se circumscrie cu înaltă eficiență în diviziunea internațională a muncii, să se încadreze în tendințele circuitului economic internațional actual. Pe această bază crește, pe de o parte, nevoia fiecărei economii pe produsele altor națiuni, iar, pe de altă parte, se măresc posibilitățile cu care fiecare țară poate participa la schimburile internaționale. Diversificarea și modernizarea economiei românești au permis ca an de an să se dezvolte schimburile economice externe. Comerțul exterior al României în ultimele două decenii a sporit cu un ritm mediu anual de 11,3%, cu mult superior creșterii comerțului exterior pe plan mondial. Numai în anul 1970 volumul total al comerțului exterior al României a fost mai mare cu 75% față de 1965, depășindu-se în mod substanțial prevederile cincinalului. Totodată, România și-a extins considerabil sfera schimburilor comerciale, întreținând relații economice cu peste 110 țări față de numai 29 de țări în anul 1950.

România pune în centrul politicii sale externe relațiile cu țările socialiste, care dețin în prezent mai mult de jumătate din comerțul nostru exterior. În același timp, ea acordă atenție permanentă dezvoltării relațiilor economice cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Progresul fiecărei țări socialiste este favorizat de lărgirea și consolidarea colaborării multilaterale cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român, a specificat „...ținînd seama de necesitatea participării la diviziunea internațională a muncii, România își extinde relațiile cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială. Promovarea și lărgirea cooperării internaționale se impun ca o necesitate obiectivă a progresului fiecărei țări în parte, a dezvoltării civilizației umane în general, ca o condiție esențială a instaurării unui climat de încredere între popoare, de securitate și pace în lume”

Paralel cu lărgirea sferei schimburilor comerciale ale țării noastre, au avut loc mutații de ordin calitativ. În structura exportului nostru predomină mașinile și utilajele (circa 22%), produsele chimice, produsele industriale de larg consum, produsele alimentare industrializate și produsele prelucrate de petrol. În circuitul economic mondial au intrat noi produse manufacturate ale industriei românești ca: instalații de foraj F-125, F-200 și 3 DH 400, tractoare de 40 și 65 C.P., noi tipuri de autoutilare, locomotive Diesel hidraulice de 1250 C.P., autoturisme de teren și de oraș, strunguri paralele de 450—550, televizoare, radio receptoare etc.

Eforturile proprii ale țării noastre spre o dezvoltare economică modernă asigură promovarea, alături de intensificarea schimburilor comerciale, a unor metode noi și variate de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică, prin îmbinarea diferitelor aspecte ale colaborării și specializării în producție, de la cercetare, proiectare, acordare de asistență tehnică și asi-

milarea în producție pînă la desfacerea producției pentru acoperirea nevoilor partenerilor sau pe terțe piețe.

Un rol deosebit în acest sens îl joacă revoluția tehnico-științifică contemporană care imprimă cooperării între state noi dimensiuni, cu adevărat universale. Revoluția tehnico-științifică are implicații deosebite asupra dezvoltării economice a fiecărei țări și, deci, implicit asupra participării eficiente a ei la circuitul economic mondial. Știința, prin caracterul ei național și internațional, creează mijloacele practice pentru lichidarea condițiilor de inegalitate în dezvoltarea economică, pentru diversificarea formelor de cooperare. Fiecare națiune își aduce o contribuție proprie la dezvoltarea științei și tehnicii, fiind în măsură să intereseze alte națiuni prin rezultatele obținute și, la rîndul ei, să fie interesată în realizările altora.

Luarea în considerare a cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane reclamă eforturi substanțiale în vederea valorificării superioare a rezultatelor ei atît la nivelul național, cît și pe plan internațional. România își aduce un aport deosebit la realizarea acestui deziderat. Astfel, țara noastră participă la programe comune de cercetare științifică cu alte țări în baza unor convenții care reglementează obligațiile partenerilor privind tematica, baza materială, ciclurile de cercetare, valorificarea cercetărilor etc., desfășurarea acțiunii de cooperare tehnico-științifică în faza de laborator, fază pilot, semiindustrială sau de prototip; participă la construirea, prin eforturi comune, a unor obiective economice și capacități de producție pentru care partenerii externi să livreze instalații și utilaje, documentații și asistență tehnică — rambursabile prin livrări din produsele obținute sau sub alte forme reciproc avantajoase; de asemenea, cooperează cu firme străine pentru livrarea în comun de echipament, instalații și părți de instalații pe toate piețele în care partea română poate avea calitatea de furnizor principal, subfurnizor sau cofurnizor; dezvoltă cooperarea în producția unor mașini, utilaje și echipament pentru satisfacerea nevoilor celor două părți, fiecare realizînd anumite piese și subsansamble etc.

Promovarea legăturilor comerciale, ca și a celor de cooperare, este favorizată de încheierea de către țara noastră a unor înțelegeri interguvernamentale bilaterale pe termen lung, menite să stimuleze și să faciliteze raporturile de schimb și cooperare între organizațiile economice, asociațiile și întreprinderile interesate. Aceste acorduri creează cadrul general adecvat dezvoltării unor relații economice stabile și de durată.

Așa cum am mai amintit, colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste stă în centrul politicii externe a țării noastre. Formele și metodele folosite în relațiile economice și tehnico-științifice cu aceste țări au fost variate, utilizîndu-se atît legături nemijlocite pe bază de acorduri bi și multilaterale, cît și legături mijlocite de organizații internaționale. Pornind de la experiența cîștigată, ținîndu-se cont că la baza relațiilor dintre țările socialiste stau principii noi determinate de esența relațiilor de producție socialiste, România s-a pronunțat și se pronunță în mod hotărît pentru multiplicarea relațiilor, pentru

VIOREU I CORNESCU

(Continuare în pag. a IV-a)

perfecționarea și adâncirea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste.

Elaborarea „Programului complex al adâncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor socialiste ale C.A.E.R.” la cea de a 25-a sesiune a C.A.E.R., constituie baza pentru ridicarea pe un plan superior a colaborării economice și tehnico-științifice, pentru fructificarea superiorității modului de producție socialist, a avantajelor diviziunii socialiste a muncii în cadrul participării la diviziunea muncii pe plan mondial.

Integrarea economică socialistă reprezintă o diversificare și lărgire a formelor de colaborare, ea este, în primul rând, un proces de dezvoltare a interdependenței economice între economii naționale suverane. Dezvoltarea integrării economice socialiste reprezintă un proces conștient și planificat, reglementat de partidele comuniste și muncitorești și guvernele țărilor membre ale C.A.E.R. Scopul acestui proces este de a crea condiții favorabile care să ducă la dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, la creșterea continuă a productivității muncii, la dezvoltarea complexă și multilaterală a fiecărei economii naționale, la apropierea și egalizarea treptată a nivelului de dezvoltare a țărilor, la ridicarea nivelului de trai al poporului prin îmbunătățirea activității de coordonare a planurilor, prin extinderea specializării și cooperării în producție, prin folosirea unor forme noi, ef-

ciente de colaborare în domeniul științei și tehnicii, prin pregătirea cadrelor de specialitate, și prin lărgirea relațiilor de comerț exterior.

Integrarea economică socialistă presupune respectarea riguroasă a principiilor suveranității și independenței naționale, a egalității depline în drepturi și a liberului consimțământ al statelor participante, a avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești, a internaționalismului socialist. Acest proces nu este însoțit de crearea de organisme supra-naționale și nu afectează problemele planificării interne, ale activității economico-financiare a organizațiilor și unităților din diferite țări. De aceea, la fiecare acțiune de colaborare la nivel de C.A.E.R. participă numai țările interesate, în același timp programul prevede că neparticiparea unor țări la anumite acțiuni nu trebuie să influențeze colaborarea și cooperarea în alte domenii.

Procesul integrării economice socialiste este un proces îndelungat care presupune parcurgerea unui sir de etape succesive în cursul cărora formele și metodele de colaborare se vor adapta permanent cerințelor creșterii interdependenței economiilor naționale ale statelor participante.

Întemeindu-se pe progresele obținute în crearea unei economii moderne și în plin dinamism, partidul și statul nostru promovează o politică consecventă de cooperare internațională, de participare tot mai activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul internațional de bunuri materiale și de realizări ale științei și tehnicii contemporane.

Consultație pentru profesorii
care predau Educația cetățenească

CULTIVAREA ATITUDINII MORAL-CETĂȚENEȘTI — sarcină principală a organizațiilor de pionieri

„Consider că în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre pe calea socialismului, pe calea progresului material și spiritual — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvântarea rostită la Conferința Națională a Organizației Pionierilor din luna octombrie 1971 — Organizației de Pionieri îi revin îndatoriri sporite în pregătirea pentru muncă și viață a școlărilor din țara noastră... Unitățile și detașamentele de pionieri vor trebui să devină centre active de educare comunistă, de formare a caracterului și personalității copiilor, de dezvoltare în rândul acestora a spiritului muncii și conducerii colective, a simțului de răspundere față de colectiv, de problemele obștești, a spiritului de disciplină și organizare”.

În aceste cuvinte secretarul general al partidului nostru creionează liniile esențiale ale unui autentic cod moral de comportare a copiilor de vîrstă școlară, la a cărui transpunere în viață organizațiile de pionieri sînt chemate să participe cu întreaga lor pricepere și dăruire.

Cheia de boltă a întregului edificiu politico-educativ, la a cărui înălțare contribuie — cu mijloacele lor specifice — școala, familia, mediul social apropiat copiilor, rezidă în a explica stăruitor acestora necesitatea de a nu rămîne simpli „beneficiari” ai urlășului efort creator, constructiv susținut de oamenii muncii din fabrici, uzine, ogoare, școli etc., ci de a deveni ei înșiși participanți activi la edificarea orînduirii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră — desigur, cu forțele

lor modeste, dar entuziaste — în mediul în care trăiesc, învață și se dezvoltă.

Fiește, atingerea acestui deziderat educativ major nu este ușoară. Demersul presupune o muncă stăruitoare, de largă perspectivă, din partea tuturor educatorilor, în primul rînd a cadrelor didactice investite, nemijlocit, cu misiunea de a descifra pionierilor alfabetul vieții sociale. Experiența bogată a numeroși dascăli care și-au împletit strîns activitatea cu viața organizațiilor pionierești reliefează o paletă largă, bogată în nuanțe, a mijloacelor capabile să înlănească împlinirea acestui țel profund patriotic.

Hotărîtoare pentru formarea la copii, la pionieri a unei conștiințe moral-politice socialiste, a unei atitudini civice înaintate este activitatea educativă plină de tact, fermitate și răbdare pentru sădirea în inimile lor a dragostei și respectului față de muncă — izvorul celor mai mari și mai depline satisfacții, principalul mijloc de perfecționare umană, de progres social. Pentru pionieri, pentru toți școlării nu poate exista dorință mai nobilă decît aceea de a-și însuși cît mai multe cunoștințe în școală, de a dobîndi deprinderi pozitive care să le permită să contribuie cît mai substanțial, în viitor, la dezvoltarea valorilor materiale și spirituale ale țării. (Este un bun prilej pentru fiecare profesor care predă această disciplină să înfățișeze clasei, cît mai concret, mai sugestiv, eforturile stăruitoare pe care le-au depus încă de pe băncile școlii, unele din personalitățile

de frunte ale științei și tehnicii românești: Aurel Vlaicu, Victor Babeș, Gh. Marinescu, Gogu Constantinescu, Henri Coandă ș.a. Exemple convingătoare pot găsi, în această privință, cadrele didactice în instructiva și pasionanta lucrare: „Există un secret al celebrității?” — de Carol Roman — apărută în 1971 la Editura politică — în care laureații ai Premiului Nobel împărtășesc din experiența lor de viață, insistând, aproape în unanimitate, asupra însemnătății excepționale pe care a jucat-o munca perseverentă depusă în copilărie pentru cristalizarea viitoarei personalități științifice.)

O lufurte puternică în ce privește consolidarea la pionieri a **sentimentului datoriei de a munci exercită**, în primul rând, **conștientizarea necesității de a se achita exemplar de principala lor obligație socială: aceea de a învăța cât mai bine pentru a-și însuși comorile științei și culturii contemporane.** În această direcție, misiunea tuturor cadrelor didactice este de a-și consacra întreaga pricepere, putere de muncă și talentul pedagogic cauzei nobile a formării unei generații tinere cu un larg orizont de cunoștințe, bine înarmată pentru muncă și viață, călăuzită de concepția materialist-dialectică despre lume și societate, de politica Partidului Comunist Român, hotărâtă să-și închine întreaga energie, clanul tineresc, înfloririi continue a României socialiste. Înțelegând nobila misiune ce le-a fost încredințată de partid, zeci de mii de cadre didactice fac din programul Organizației pionierilor propria lor cauză educativă, se achită cu conștiinciozitate și pasiune de sarcina ce decurge din calitatea lor de comandanți de unități pionierești, se străduiesc să-i antreneze pe copii la acțiuni cu o bogată încărcătură educativă, cu înalte valențe moral-cetățenești, determinându-i să urmărească cu atenție presa, să-și facă o obișnuință utilă din a audia și a viziona emisiunile cu conținut politico-educativ de la radio și televiziune, să devină pasionați cititori ai publicațiilor pentru copii editate de Consiliul Național

al Organizației Pionierilor. Este o cale deosebit de utilă și lesnicioasă, totodată, de informare a școlărilor, prin modalități accesibile, atrăgătoare, asupra evenimentelor social-politice, interne și internaționale, asupra politicii partidului și statului nostru — într-un cuvânt de educare civică a acestora.

Determinantă în procesul de sădire în conștiința pionierilor a unor **temeinice convingeri moral-cetățenești, a unor atitudini înaintate, socialiste, față de muncă, de obligațiile obștești este, desigur, participarea lor directă, nemijlocită la acțiuni care să le solicite atenția, interesul, să le stimuleze inițiativa, capacitatea de organizare, sentimentul propriei demnități.** (Sugerăm tovarășilor profesori să aducă în discuție câteva date concrete, aspecte semnificative — atât pozitive cât și negative — în situația că au existat — privitoare la modul în care răspund pionierii din clasa respectivă solicitărilor pe linia muncii patriotice pentru înfrumusețarea clasei, școlii etc.)

Educația social-politică, moral-cetățenească a pionierilor, se realizează, înainte de toate, **în viața de organizație.** Aici este climatul cel mai propice unde își însușește copilul unele elemente indispensabile ale vieții sociale, cum sînt: democrația socialistă, în speță cea pionierească, conduita civică, spiritul și sentimentul de colectivitate ș.a., capătă deprinderea de a rezolva singur anumite sarcini, de a acționa. Detașamentul reprezintă un autentic creuzet în care se plămădesc sentimente și convingeri de **esență politică, în care se cristalizează conștiința pionierească** — ca primă treaptă a conștiinței moral-cetățenești. Aici dobîndește pionierul acel simț social necesar pe parcursul întregii vieți, în virtutea căruia învață să se conducă și să se subordoneze, își formează conștiința valorii sale reale în raport cu o scară de valori mai înaltă — aceea a vieții social-politice din patria sa. (Apelul dascălului la unele din activitățile cele mai semnificative, sub raport educativ-formativ întreprinse recent de detașamentul de pionieri al clasei respective, nu poate fi decât salutar.)

Deprinzîndu-l pe copil cu normele vieții sociale, organizația de pionieri trebuie să-l pregătească totodată, să păsească înarmat, din punct de vedere civic, într-o organizație superioară: Uniunea Tineretului Comunist. Pentru aceasta, activitatea fiecărui detașament trebuie să fie cât mai bogată în conținut, să nu tolereze formalismul și superficialitatea, îngăduindu-și față de încălcarea normelor eticii socialiste în școală, pe stradă, în societate.

Extinderea activității pionierești organizate în cadrul cercurilor de „prieteni ai grănicerilor”, al patrulelor de circulație, în sprijinul organelor de miliție, întîlnirile cu ofițeri și ostași ai armatei noastre populare, cu deputați ai consiliilor populare orașenești și comunale, participarea tot mai intensă a pionierilor și școlărilor la întrecerea patriotică de bună gospodărire și înfrumusețare a comunelor, orașelor, municipiilor ș.a. — sînt tot atîtea modalități vii, antrenante de educație civică și politică a acestora.

Antrenarea copiilor la acțiuni patriotice, prevenirea comiterii unor acte antisociale, cultivarea simțului de răspundere și de echitate în relațiile cu alți copii, iată câteva fire puternice apte să lege cât mai strîns activitatea organizațiilor de pionieri de viața și munca întregii societăți, să sensibilizeze conștiința și atitudinea pionierilor față de actele cu o bogată încărcătură socială, moral-cetățenească.

GEORGE MARA

BIBLIOGRAFIE

● Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Conferința Națională a Organizației Pionierilor, Editura politică, București, 1971;

● Statutul unităților și detașamentelor de pionieri din Republica Socialistă România, Editura politică, București, 1971;

În legătură cu această temă mai pot fi consultate:

— „Activitatea educativ-pionierească”, Editura politică, București, 1971; „A fi pionier”, Editura politică, 1971; „Bazele psiho-pedagogice ale activității pionierești”, Editura politică, 1970; „Activități tehnico-științifice pionierești”, Editura politică, 1971.

Carul unei cărți americane recente, *Love Story*, de un succes absolut socializat la publicul de peste tot, ridică o problemă acută de istorie literară.

Acest roman e foarte ne-modern — în sens artistic — cu atât mai „vechi“ ca formulă literară, cu cât sistemul nevoiți să-l comparăm cu alte manifestări concomitente, caracteristice nu doar veacului nostru, ci momentului în care ne aflăm: viziunea cosmică realizată de vehicule omenesci; cibernetica; extensia și popularitatea sportului; progresele medicinei (transplantarea inimii, a altor organe) etc. În mod normal, adică prin echivalență cu astfel de perfecționări ale spiritului uman, trista și — vai! — obișnuita poveste din acest roman ar trebui să nu satisfacă pe nimeni.

De ce, totuși, atrage atâta lume, care nu doar că vede filmul, dar a-largă numaidecât și după romanul în cauză, să-l devoreze în câteva ceasuri; ba chiar, ca Zița lui Caragiale (dramele Parisului, cite apăruseră, le citise de trei ori), să-l reia a doua zi, așa cum și la film se duce de trei și patru ori? O coborîre a gustului? — totuși parcă prea multă lume „prizează“ cartea și filmul, ca să ne mulțumim cu o explicație simplistă ca aceea a „coborîrii gustului“! O psihoză colectivă? Efectul unei abile reclame? — tot atât de puțin explicativ, mai ales că vedem situația repetându-se și cu alte cărți, nu puține, din familia „istoriilor“ înrudite cu aceea din *Love Story* — la alte proporții, desigur, dar definind un fenomen nu mai puțin semnificativ.

Apelînd din nou la o formulă a lui Caragiale, să vedem „ce ne spune istoria“ — de data aceasta, cea literară? Să ne oprim, de exemplu, cu peste un secol în urmă la momentul 1865, unde găsim o foarte elocventă luare de atitudine, cu ecouri parcă intenționate în problema care ne preocupă.

La 1865 nu exista toată marea pleiadă cu Eminescu, Caragiale, Creangă, Slavici, Macedonski, Dutiliu Zamfirescu, Delavrancea și ceilalți, următori. Existau numai pașoptiștii, apăruse de doi-trei ani romanul lui Filimon, însă Hasdeu nu avea *Răzvan și Vidra* — ci numai *Micuța, 3 zile și 3 nopți din viața unui student* — Alecsandri nici el nu-l avea pe *Despot Vodă*. Ce apărea din plin? Romanul romantic, de la *Tainele inimii* (Kogălniceanu), *Manoil și Elena* (Bolintineanu) și *Mihnea Vodă cel rău și Doamna Chiajna* (Odobescu) pînă la suita de „mistere“ (*Misterele căsătoriei* — C. D. Aricescu; *Misterele mahalalelor* — N. T. Orășanu; *Misterele Bucureștilor* — G. Baronzi; *Mistere de București* — I. M. Bujoreanu etc.) și de „romanturi“ — originale, de aventuri, istorice, de amor: *Omul muntelui* (Doamna L), *Un boem român* (Pantazi Ghica), *Corbea Haiducul* (G. Baronzi), *Hoții și hangiu* (Al. Pelimon), *Logofătul Baptiste Veleli* (V. Alecsandrescu-Ureche), *Petru Rareș, principele Moldovei* (At. Marinescu), *Radu al III-lea cel frumos* (N. D. Popescu) etc., etc.

Această literatură — toate romanele de mai sus apăruseră pînă la 1865 — avea un public larg, care nu concepea că mai poate exista și un alt tip de narațiuni, decît acelea cu amoruri între o fată bogată și un tînăr sărac, sau invers, între un tînăr avut și o fată inimoasă, de extracție mai democratică — adică întocmai ca în *Love Story*. Istoria căpitanului Fracasse (Théophile Gautier) se multiplica în sute de variante și ciclul cu *Rocamboles* (Ponson du Terrail) asemenea, ca să ne oprim numai la aceste două exemple. Traducerile, deci, aveau rolul lor în statornicirea gustului pentru astfel de proză epică.

În acest moment, în cea din urmă zi a lui februarie 1865, ține o cuvîntare, la Ministerul Instrucțiunii, proaspătul profesor de istorie și literatură la recent înființata Universitate din București, adus de la Iași, unde fusese tot profesor universitar de literatură și istorie — Vasile Alecsandrescu Ureche. Avea atunci treizeci de ani trecuți, faima de licențiat în Franța și Spania, citeva cărți publicate și, cu doi ani înainte, polemizase cu Hasdeu cu care era de-o vîrstă și de notorietate egală în acel moment, în legătură cu „literatura desfrînată“. Chiar tipărise o cărțuie: *O vorbă despre literatura desfrînată* (1863). Ce trata volumașul vom înțelege dacă aflăm că discursul din 1865, de care e vorba acum, era direct o prelungire și

dezvoltare a ideilor din *Vorba* anterioară. Se intitula *De clasicism, romantism și realism* și a fost număidecît publicată în volum — adică în broșură. După acest titlu în genul marilor exhortațiuni cicero-niene (*De amicitia*, *De legibus*, *De fato*), este lansată acuzația fundamentală, cu tonul din înțibia catilinară („quousque tendem abutere...“), împotriva realismului, „care aruncă scuipat societății“, aceasta fiind declarată drept credincioasă față de marile opere ale antichității: Homer, Virgiliu, Mahabharata, Biblia etc.

Urcînd scara preferințelor expuse de orator, înțelegem despre clasicism — pe care-l admite, pentru că e moral și educativ — că el „arată pre om cum este în bine, ca un îndemn cum trebuie să fie“; **romantismul** nu e aprobat „în totul“, dar parțial e acceptat, întrucît „ne reprezintă pre om nu așa cum îl află, ci mai ales în excepțiunile lui“, pe care rafinatul istoric al literaturii le primește cu măsură. Cît privește **realismul**, „noi nu putem înțelege realismul“, exclamă el. Acesta „reprezintă pre om așa cum n-ar trebui să fie, așa cum nu este decît prin triste decăderi“. Sublinierile indică distincțiile făcute de orator însuși, care condamnă literatura realismului pentru că aici „idealul dispăre“ și rămîne „materia cea mai infamă“, pentru că „idealul este înlocuit“ în realism „prin un ideal al slujinii, în raportul cel mai invers cu frumosul ideal“.

Care erau realitățile negați de esteticianul de la 1865? — același care, două decenii mai tîrziu, va fi între sprijinitorii lui Macedonski, în momentul cînd acesta lansa și teoretiza simbolismul. Mai întîi, cei doi Dumas, apoi Frédéric Soulié, George Sand și Paul de Kock (tradus la noi și sub numele Paul Cocosul!). Constatînd cu dreptate că, sub raportul dezvoltării romanului autohton, cărțile străine nu sînt de loc cele mai prielnice, V. A. Ureche observă însă că aristocrația română a epocii citea o literatură franceză ca aceea arătată mai sus, și o făcea în limba originală, în timp ce casele „de apariții mai modeste, din mahalale“ se hrăneau cu aceleași cărți, numai că în traduceri românești. Ureche condamnă, pe lîngă invazia acestei literaturii, și excesul ei de realism. Nu schema ei convențională, epica redusă la citeva tipare, îl nemulțumește, ci aceea ce el consideră că e realism, deci e împotriva moralei, a decenței, a caracterului educativ.

Dar ce e, pentru el, imoral, indecent, needucativ? Iată, de exemplu, la Balzac nu-i place o frază ca a-aceasta, aflată în gura unui personaj: „Femeile noastre ne datoresc copii, dar nu ne datoresc dragoste“; la Stendhal (sic) relevă cu tristețe ceva asemănător: „Fidelitatea femeilor în măriții, cînd nu este amor, este probabilment un lucru contra naturii“; la George Sand îl revoltă o asemenea afirmație: „Sînt eu fe-

meie de viță rea? N-am iubit niciodată cite doi bărbați totdeodată. N-am aparținut niciodată de fapt și de intenție decît unuia singur, pe cît timp a durat pasiunea mea. Cînd nu l-am iubit, nu l-am înșelat...“ „Eată ce spune, cu sînge rece, o virtuoasă eroină a d-nei Sand!“ exclamă stupefiat esteticianul orator, urmînd în același fel execuția celor trei incriminații, care, nu trebuie uitat, sînt Balzac, Stendhal și George Sand.

Așadar, subliniind încă o dată că pe V. A. Ureche nu-l deranja la Paul de Kock, de exemplu, subiectul literaturii sale, rîmas în cea mai perfectă continuitate romantică, ci **detaliul realist**, vom spune că, într-o privință, *Love Story* nu depășește intriga și epica simplă a celor două sute de romane ale lui Kock, intitulate, dacă nu „povești de dragoste“, în orice caz asemănător.

Și în cartea contemporanului nostru, americanul Eric Segal, sîntem martorii excesului de realism, reproșat de esteticianul de acum un veac lui Balzac și lui Stendhal — cum ortografiază el. Deosebirea esențială de fapt — e că întrebarea noastră asupra cărții lui Segal e exact opusă nemulțumirii lui V. A. Ureche de la 1865 — anume, cruditățile de limbaj le trecem cu vederea, dar stăm la fîndială asupra a ceea ce nu-l deranja pe V. A. Ureche: oare atît de puțin s-a schimbat, în structura sa interioară, în gustul său, cititorul într-un secol nu doar de la noi, ci din lume, încît aceleași istorii, cu amururi și doamne romantice, cu prinți (azi ai banului) și cu fete de condiție scăzută (acum materială) entuziasmează și în zilele noastre mii, milioane de cititori? La Paris, acum un secol, cînd apărea un roman al lui Charles Paul de Kock, avea loc o „adevărată răscoală în librărie“ — pe care ne-o oferă și epoca noastră, în țările unde s-a tradus *Love Story*.

Hotărît lucru, ceva nu e clar aici, ceva trebuie discutat, ca fapt contemporan, sau mai curînd ca moment al evoluției literaturii însăși. Căci nici unul din numele citate, care a ocupat un timp scurt centrul atenției, nu a stat în continuare pe locurile prime ale istoriilor literare, ba chiar adesea nu le mai aflăm nici măcar în enciclopediile moderne — ci acestea sînt pline numai de Balzac, Tolstoi, Steinbeck, Faulkner sau Rebreanu. Între hrana de o zi a unui public foarte mare și cea de durată a unui public tot foarte mare, legăturile nu sînt totdeauna automate, dar nici nu trebuie să presupunem neapărat opoziție. Însă avem uneori deopotrivă nevoie și de una și de cealaltă. Ceva se continuă și se repetă întotdeauna în literatură, ceva se înnoiește, încăpînd bine, deopotrivă, în conștiința și între preferințele unei părți sau ale altei părți a publicului, iar adesea în ale aceleiași.

MIBAI GAFTȚA

În zilele de 6 și 7 aprilie a.c. s-a desfășurat la Liceul „Nicolae Bălcescu“ simpozionul cu tema „Contribuția școlii la educația politico-ideologică a elevilor“. În deschidere au fost prezentate referatele: „Valori formative ale procesului didactic“ (conf. dr. George Văideanu), „Rolul științelor sociale în formarea la elevi a convingerilor ideologico-politice“ (prof. dr. Gh. P. Apostol) și „Aspecte ale colaborării școlii și ale organizațiilor de tineret în formarea idealurilor comuniste la elevi“ (dr. Fred Mahler). În continuare, lucrările simpozionului s-au desfășurat pe secții în cadrul cărora au fost prezentate numeroase comunicări susținute de profesori și cercetători în domeniul pedagogiei și psihologiei. (M. R.)

La 2 aprilie a.c. a avut loc, în sala de cultură a sindicatelor din Piatra Neamț, faza județeană a simpozionului dedicat educării elevilor pentru munca productivă organizat de Consiliul județean al sindicatelor. Inspectoratul școlar și Casa Corpului didactic din județul Neamț, după prezentarea, în ședință plenară a comunicării: „Aportul organizațiilor sindicale la mobilizarea cadrelor didactice în vederea perfecționării continue a activității tehnico-productive a elevilor“, făcută de Nicolae Bontaș, președintele Comitetului sindicatului din învățămînt din Piatra Neamț, participanții la această manifestare au vizitat o expoziție cu lucrări executate de elevi în cadrul activității tehnico-productive în continuare, lucrările simpozionului s-au desfășurat la Casa de cultură a școlii generale nr. 3 din Piatra Neamț și la Roman, în șase secții, în cadrul cărora s-au prezentat 38 de comunicări și referate ale cadrelor didactice dintre care menționăm: „Gîndirea tehnică și cultura tehnologică a elevilor“ „Rolul motivației în alegerea și desfășurarea de către elevi a activității tehnico-productive“ (secția „Educația elevilor pentru muncă în procesul de învățămînt și în activitatea extrascolară“) „Rolul atelierelor școlii în autoutilitarea instituțiilor de învățămînt“ (secția „Activitatea tehnico-productivă în atelierul școlii“) „Metodologia desfășurării instruirii și a muncii productive în agricultură“ (secția „Educația elevilor în muncă în cadrul lotului agricol școlar și prin practica în C.A.P.“) „Locul și rolul muncii productive în pregătirea și educarea elevilor“ (secția „Contribuția școlilor speciale în educarea elevilor pentru munca productivă“), „Adunarea grupei sindicale — tribună a experienței înaintate pentru pregătirea tehnico-productivă a elevilor“ (secția „Sindicală“).

Săptămîna aceasta au continuat în întreaga țară întrecerile elevilor în cadrul concursului republican al formațiilor artistice. Printre numeroasele spectacole prezentate ne-a reținut atenția și acel cald omagiu în versuri, cîntece și joc adus patriei, partidului și luptei tineretului din țara noastră de către pionierii Școlii generale nr. 3 din Capitală Ansamblul coral — dirijat de profesoara Bălasa Coltoiu, momentele coregrafice, recităriile s-au bucurat de aplauzele hîmneritate ale spectatorilor elevi și părinți (I. M.)

La cea de a 8-a editie a concursului internațional de stenodactilografie care a avut loc recent la Plovdiv și la care au participat elevi ai școlilor de stenodactilografie din șase țări socialiste, Școala postliceală de stenodactilografie din București a trimis trei reprezentante. Una dintre ele, eleva Ecaterina Simion a ocupat locul I la concursul de stenografie. Îi transmitem, pe această cale, felicitări. (G. A.)

Expoziția de pictură și grafică a profesoare Florica Hotnog-Tăulescu, deschisă în cadrul Cenaclului „Ion Andreescu“ — rod al unor strădăni intense depuse în tabăra de creație de la Rădești (1970) apoi la Cimpulung-Muscel, sau în alte colțuri pitorești ale țării — demonstrează că artista a depășit faza căntărilor, evidentă în unele apariții (în colectiv) anterioare. Muncind cu pasiune și devotament și-a precizat un stil, o tehnică proprie, caracterizată prin puritatea liniilor și delicatete vaporoză în armonizarea culorilor, sensibilitatea vibrată se transmite cu intensitate, sau cu discreție, în lucrări ca: „Interior“, „Pridvor“, „Casă“, „Punte peste apă“, „Delta“ (trilogie). „Dealul cu căpîțe la Sîngeor“ Florice l-au prilejuit, de asemenea, creații inspirate: „Ciclame“, „Tufănele“, „Margarete și campanule“. Și din naturile statice se desprinde aceeași prospețime și poezie. VICTORIA PETRESCU.

Ligia Macovei

Ilustrație la poeziile lui M. Eminescu

Unele avantaje

O întrebare pe care și-o pune tot mai des fiecare din noi sună cam așa: în epoca mijloacelor moderne de comunicare și a exploziilor informaționale, sau, cum scria de curând cineva, de „ciomăgire” a noastră cu informații, ce avantaje mai prezintă cartea, lectura?

Cred că putem vorbi de cel puțin două avantaje.

Primul se referă la ritmul în care receptăm informațiile produse de cele două categorii de instrumente. Ca cititor receptez în ritmul meu, ritm care îmi convine și pe care îl reglez în așa fel încât să percep și să înțeleg cit mai bine. În schimb, ca spectator, mi se impune un ritm din afară, ritmul pe care regizorul spectacolului sau emisiunii îl crede de cuviință. Din această cauză, dacă o informație utilă sau o replică frumoasă, transmisă, să zicem, pe micul ecran, nu o receptez imediat și în totalitatea ei, aceasta e ca și pierdută pentru mine. Neînțelegând ceva, sint nevoit, ca spectator, să mă las dus mai departe de fluxul audiției sau vizionării, care nu se poate întrerupe și relua special pentru mine. Și chiar dacă se întâmplă, aceasta (cel puțin pînă la perfecționarea și adaptarea televizoarelor la necesitățile fiecărui individ în parte) se datorează mai puțin voinței mele, cit voinței organizatorului emisiunii.

Al doilea avantaj ar fi că lectura este cel mai direct și, dacă ni se permite să spunem așa, silențios instrument de meditație. Momentele de împlinire pe care ni le dă o carte, dar și conștiința propriei puteri de a înțelegi cele mai profunde și cele mai subtile idei fac din parcurgerea unui text în liniște, cu opriri necesare reflecției, oalea sigură de adăugire și creștere a ființei interioare.

Treptat, cu fiecare zi, cu fiecare pagină, cartea te trimite la altă carte, la alte cărți și cu timpul îți poți forma singur programul cel mai bun de lectură, un program care să-ți permită, prin acumulări ritmice, însușirea unor cunoștințe sistematice, solide.

Desigur, nu neglijăm cantitatea și calitatea unor emisiuni radiofonice sau de televiziune. Dar cite dintre ele cu un caracter sistematic, un flux informațional care să nu fie fragmentat sau chiar întrerupt la un moment dat? Cazul programelor sistematice de instruire prin radio, cinema, televiziune, introduse cu unele succese în ultimii ani, nu exclude și nici nu poate exclude apelul la carte, la „zăbava” lecturii. Și aceasta, pentru bunul motiv că spre deosebire de celelalte mijloace de comunicare, care transmit informații pentru o medie de ascultători sau spectatori, instrumentul capabil să individualizeze comunicarea, adică, să o transforme într-un resort declanșator și stimulator al gândirii, este lectura.

Afară doar de cazul pomenit de un filozof care spunea că atunci când o carte se izbește de un cap și se aude un sunet sec, nu totdeauna este de vină cartea.

și simțiri neașteptate. Venind de undeva dinainte, el rămâne disponibil unei cărți noi.

Problema actualității se ridică tenace. „Marele Singuratic” îl propune pe Niculae Moromete ca subiect al marilor întrebări, dar, în mod special, anumite pagini pătrund în miezul agitat al discuțiilor din breasla scriitorilor, asupra rolului artei, asupra menirii scriitorului, astăzi, la noi. Romanul ni-l dezvăluie pe Marin Preda ca un scriitor citadin de remarcabilă finețe, dar câteva capitole din finalul cărții, purtate în satul ars de soare din Bărăgan, îmi arată, puternic, că sufletul scriitorului se află acolo, printre cei cu mâinile bătătorite de muncă.

CRISTIAN POPESCU

Cred că de mult timp, din primul meu contact cu literatura, m-au surprins și m-au contrariat idolatria, formulele și aprecierile insuficient elaborate, care trebuiau asimilate aprioric. Sentimentul de răzvrătire ce îl simțeam născându-se în mine se îndrepta mai puțin asupra aspectului didactic al problemei și împotriva incapacității și a obezității intelectuale. De atunci, când citesc cartea unui om ce și-a câștigat un loc sigur în conștiința contemporanilor săi, neîncrederea crește în sufletul meu, gândurile devin mai grele, atenția mi se sensibilizează. În aceste circumstanțe am citit recentul roman al lui Marin Preda „Marele Singuratic”.

Pe Niculae Moromete îl cunosc bine, căci ne jucam împreună când copilăream, și oia cea rea, Bisisica, ne călca pe amândoi pe picioare, iar premiul la școală l-am luat tot alături. Acum îl întâlnesc în „Marele Singuratic” mult îmbătrânit cu sufletul lovit. Și mă întreb, la răscruce de drumuri fiind, dacă să vorbesc despre Niculae Moromete, ca și cum l-aș ști de mai înainte, din alte cărți, sau să izolez romanul, să-l aduc în condiții de laborator, să-l smulg din ambianța sa naturală (celelalte scrieri ale lui Marin Preda), să mă refer adică numai la această carte? Deși pare neimportantă la prima vedere, această divizare impune prin sine statutul a două metode, prima cu un puternic accent sociologic, iar cealaltă, pentru care optez, se do-

rește cit mai specific literară. Ca un prim pas, să urmărim actorii ce intră pe scenă. Se conturează figura lui Moromete, trăind retras lângă Castel, îngrijind de florile grădinii, prins în beția gindurilor ce-i dansează prin singe. Alături de el stă Simina, pictorița chinată de nostalgia culorilor, de dragostea pentru el și de fizia înaintată. În încăperea alăturată, în prima lor noapte de dragoste, a fost ucis Damian Gheorghe, cu toporul; de trei ori l-a lovit, în timp ce dormea, cumnatul său barcagiul cel pitic de la Castel, din frică în restaurant, la o masă s-au adunat scriitorii, și vorbesc prin fum de țigară și beau vin.

Privind aceste prezențe, în mod spontan cauți să afli legătura lor internă, punctul cu proprietăți magnetice. Literatura nu este o idee transpusă frumos. Și, pentru a simți inima cărții, pentru a tresări în atingerea cu frumosul trebuie să înveți răbdător, pas cu pas, să prinzi nervul intern, să deosebești canalele prin care curge apă, de cele stătute. În „Marele Singuratic”, atenția este purtată pe urmele lui Moromete și, inevitabil, toate elementele de compoziție nu se adună într-un centru de greutate, ci se dispun de-a lungul unei axe; de aceea evenimentele se lasă uitate în urmă, apar ca molecule străine, fragil atașate de firul narațiunii. Niculae Moromete, deși uneori se retrage în planul al doilea, își menține prezența, se descoperă într-un mod original, străbătut de gânduri

Cînd LECȚIA devine TELELECȚIE

Mai sînt doar cîteva săptămîni pînă cînd, în multe clase din liceele din țară, își va găsi un loc bine precizat un nou mijloc de învățămînt, telereceptorul și emisiunea de televiziune școlară integrată.

Principiile pe care le valorifică folosirea acestui mijloc modern pentru actualul proces de învățămînt sînt: a) incorporarea în practica școlară a unui număr cît mai mare de elevi din liceele din țară, în condiții similare și simultan, a imaginilor dinamice, prin care mesajul unor capitole ce prezintă dificultăți de realizare pedagogică eficientă să fie mai ușor asimilat și înțeles; b) crearea unor noi elemente motivaționale pentru studiul diferitelor discipline care solicită eforturi considerabile din partea elevului; c) completarea formei și limbajului de comunicare oral, practicat cu predominanță în lecțiile actuale, cu limbajul comunicării vizuale.

În fond, emisiunea de televiziune care, ca durată, se integrează în limitele lecției, ocupînd doar o parte din ea (20—25 minute), are funcții similare cu folosirea unui film pe care profesorul l-ar avea la dispoziție și l-ar proiecta în laborator unde lucrează cu elevii. Deosebirea principală constă în faptul că emisiunea de televiziune are un moment precis de începere, care obligă la o restructurare a desfășurării lecției, adică la o planificare pedagogică strictă a acțiunilor care se realizează înainte de începerea ei, în timpul transmisiei și după ce s-a sfîrșit.

Prima cerință care se impune pentru profesorii care intenționează să folosească emisiunea de televiziune școlară transmisă pe canal național ca mijloc didactic integrat în lecție este să respecte cu strictețe planificarea calendaristică a programei școlii în așa fel încît emisiunea să corespundă firesc cu planul și ritmul de desfășurare al parcurgerii programei. Cea de a doua cerință este cunoașterea prealabilă a conținutului emisiunii, astfel încît mesajul ei să nu repete o acțiune pedagogică similară a profesorului, fapt care pe de o parte ar reduce interesul elevilor de a o urmări, iar, pe de altă parte, s-ar repercuta asupra economiei lecției.

Cea de a treia este precizarea modalităților de valorificare a emisiunii. Există mai multe situații pedagogice care se pot întîlni în practică: plasarea emisiunii la începutul lecției, în decursul sau spre sfîrșit.

De aceea, înainte de începerea lecției, profesorul trebuie să aibă un plan clar asupra valorificării fiecăreia din etapele care se creează, în raport cu perioada recepționării emisiunii de televiziune școlară.

De multe ori se formulează întrebarea dacă televiziunea școlară este tot atît de utilă ca și folosirea filmului școlar. Pentru a da un răspuns corect, va trebui să luăm în considerație actuala situație, cînd filmul didactic pătrunde cu multă greutate în viața școlii. Dacă am ține seama că, în decurs de o săptămîină, sau cu o diferență foarte mică, un număr mare de elevi parcurg în întreaga țară aceeași temă din programa școlară a unui obiect de studiu, am putea calcula la ce valori s-ar ridica necesarul de filme pentru o singură lecție. Or, folosirea televiziunii, care permite recepționarea simultană a unei emisiuni pe un teritoriu larg, reprezintă un avantaj evident, atît din punct de vedere pedagogic, cît și economic, compensînd faptul că imaginea nu este colorată sau de dimensiuni mari.

În momentul actual se fac ulti-

mele pregătiri pentru a se asigura integrarea organizată a unei prime serii de emisiuni de televiziune școlară pentru obiectul biologie, la anul III al liceului de cultură generală. Acțiunea poate să aibă eficiență scontată numai în situația cînd această integrare se va realiza cu respectarea regulilor pedagogice pe care le-am menționat și cu asigurarea unor condiții tehnice și ergonomice pe care materialele viitoare le vor enunța în coloanele acestei reviste. O problemă deschisă rămîne și pregătirea de profesori realizatori de emisiuni de televiziune școlară. În acest sens, este bine să se știe că realizarea unei emisiuni de acest gen presupune o activitate de echipă, care totalizează cel puțin o mie de minute de lucru pentru fiecare minut de transmisie. Cercetătorii din Institutul de științe pedagogice, care formează o parte a acestei echipe, speră ca folosirea acestui nou mijloc de învățămînt să aducă și o contribuție concretă la asigurarea circuitului firesc dintre cercetarea pedagogică, producție și practica școlară.

AL. GHEORGHIU

COSTACHE OLĂREANU

Ochii speranței

Există un miraj al imaginilor trecute pe care pelicula îl degajă totdeauna generos; pentru cei ce au trăit în acel timp este reîntîlnirea cu adevărul tinereții, pentru cei ce nu au cunoscut acel timp al începutului, filmul-document înseamnă „file dintr-o cronică vie”. Astfel, orice spectator al unui bun film de montaj are prilejul confruntării prezentului și trecutului cuibărit în adîncurile memoriei, și tocmai pentru aceasta, pelicula realizată de poetul inspirat care este Nicolae Dragoș și de Florian Avramescu captează interesul celor tineri cît și al celor ce au depășit vîrsta carnetului de U.T.C.-ist. Marele merit al realizatorilor constă în selecția riguroasă a unor materiale reprezentative, sugestive.

Am urmărit cu interes episodul al III-lea — „Timp eroic” — prezentînd momentele-cheie, cînd „începta tenace, modest marele efort al reconstrucției”. Ceea ce a persistat peste timp este privirea fiecărui tînr de atunci. În toate imaginile

fie din prim-plan, fie din planuri generale ochii acelor tineri spun „într-o zi totul va fi bine, iată speranța noastră!” Sînt ochii speranței. Credința de nezdruccinat în bine, în viitor a declanșat entuziasmul reconstrucției. Astăzi, cînd organizația revoluționară a tineretului nostru comunist serbează semicentenerul unei existențe rodnice, documentarul serial transmis în cadrul emisiunii „Tinerii despre ei înșiși” confirmă cum speranța anilor de început a devenit treptat realitate grandioasă.

Am recunoscut cu bucurie în imaginile trecutului privirea pătrunzătoare a comunistului exemplar, a conducătorului de astăzi al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci activist de frunte, conducător al organizației de tineret. Am recunoscut ochii vii ai unui distins om de cultură, profesorul Mihnea Gheorghiu, care se afla în primele rînduri ale tineretului revoluționar. Cu aceleași priviri animate de speranța în bine a viitorului ne-au fixat pentru

o clipă ochii tinerilor de pe șantierele de la Agnita-Botorca, Bumbăști-Livezeni, Salva-Vișeu, sau cei ce semnau intrarea în marea familie cooperatistă. Din mii de metri de peliculă, realizatorii ajutați de foarfecele montajului — minuit cu inteligență și îndeminare profesională de Magda Batescof și Mariana Stoica — au reconstituit filele memorabile ale istoriei U.T.C.-ului. Privirea celor de atunci o cunoaștem astăzi și chiar dacă chipul lor s-a schimbat, ochii emană aceeași credință în forța tinereții. Mai mult decît oricare lecție de istorie imaginea celor ce rosteau răspicat „Totul pentru front, totul pentru victorie!”, „Primii în muncă, primii în sport!”, „Votați soarele!” pătrunde sensibil gîndul telespectatorului pentru care astăzi ca și atunci: „a fi tînr înseamnă să iubești munca, acea mare, esențială bucurie a existenței prin care devii util societății, semenilor tăi prin care îți reclami locul în lume”.

ILEANA COLOMIET

Genialii practicieni inovatori

Există o dramă a practicianului inovator depășit de dificultățile cercării de a constitui, pe baza experienței dobândite într-o micro-structură socială, o teorie cu caracter generalizator? Mai mult ca sigur, nu. Izvorul viu al satisfacțiilor celui care educă nemijlocit, ținește din adîncul actului de creație, din transpunerea directă a gîndului modelator în materia însuflețită a conștiințelor.

Pleiada celor dăruți pedagogiei aplicate a impus în ultimul veac personalități de rară excepție, destine alese, de geniu. Vom numi două firi incandescente care, la extremități ale Europei — Italia și Uniunea Sovietică — în primul și în cel de-al treilea deceniu al secolului nostru, au devenit simbolul înaltei nobleți a educatorului: Maria Montessori și Anton Semionovici Makarenko.

Continuatoarele a temerității experimentale, dar mai ales a imensului sentiment de dragoste față de copii, de înțelegere pentru inadaptații unei societăți opace și indiferente, pe care le-au adus în lumea educației două dintre primele mari prezente feminine — surorile Rosa și Carolina Agazzi — Maria Montessori a ridicat la valori maxime tot ceea ce o personalitate de mare sensibilitate și intuiție poate dărui pedagogiei.

Să rememorăm.

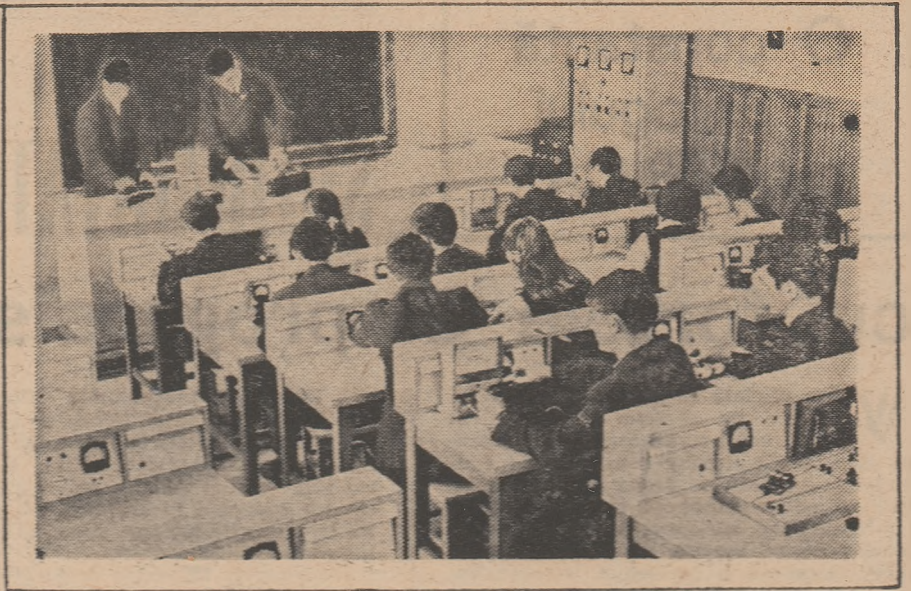
În 1907, ca urmare a unei inițiative de anvergură a inginerului Talamo, nume astăzi aproape complet uitat, la ființă la Roma prima „casa dei bambini”, sub conducerea unei femei în plină maturitate creatoare — avea aproape 40 de ani — în jurul căreia se crease un nimb mitologic datorită rezultatelor obținute la clasele de deficienți de la Scuolo Magistrale Ortofrenica. Doi ani mai târziu apare opera ei fundamentală *Metoda pedagogiei științifice aplicată educației în casa de copii* care cunoaște, rapid, o celebritate mondială, fiind tradusă în zeci de limbi — în primul eșalon se numără și traducerea în limba română. Șirul lucrărilor publicate ulterior este impresionant: numeroase și utile studii aplicative despre educație în familie, o *Antropologie pedagogică* și un *Manual de pedagogie științifică* (explicabilă atracție către o operă teoretică fundamentală...), *Metoda... educației în „casa de copii”* rămîne însă nu numai lucrarea de căpătîi, ci și opera literară totală a celebrei educatoare. Pentru că este singura care transpune integral, ca un veritabil jurnal, marea operă a vieții Mariei Montessori. Dar această pedagogie în acțiune care asigură educației active o remarcabilă bază instrumentală (multe dintre materialele didactice concepute și construite de colectivele Montessori au fost brevetate ca invenții) pornea de la concepte cunoscute și de la datele furnizate de psihologia experimentală — individualizare, dezvoltarea resurselor interioare, autocontrol și autoconducere, educație în natură, intuiție, complex audio-vizual — chiar dacă uneori a căpătat aparențele unor forme fascinante noi ca, de pildă, celebra *lecție a tăcerii* „lezione del silenzio”.

Evident, toate acestea sînt „tehnologii” care au primit un important test de valoare și care au fost integrate unei pedagogii active. Dar ele nu explică esențialul. Miracolul montessorian are ca determinantă însăși personalitatea educatoarei, de aceea el nu este repetabil ca atare în proporții de masă. Nu contestăm prin aceasta meritele instituțiilor create în Olanda, Anglia, India și în numeroase alte țări sub egida Operei Montessori (calitatea acestora este și ea dependentă de vocație, pasiune, devotament), ci definim limitele acțiunii. Căci trebuie s-o spunem — o recunoaște însuși Flayol și alți mari apologeti ai operei montessoriene — marea pedagogă italiană nu stăpînea și nici nu a putut crea o veritabilă și certă doctrină dell'uomo.

Pe coordonate sociale fundamentale diferite, în condițiile existenței unei concepții de educație profund științifice, bazate pe doctrina marxist-leninistă, experiența Makarenko prezintă unele analogii de netăgăduit cu inițiativa Montessori. Creatorul coloniei Gorki și al comunei Dzerjinski a devenit, într-o anumită perioadă, prin suprasolicitarea exegeților, un personaj aproape legendar, amintit în mai toate ocaziile și totuși încă foarte puțin studiat cu profunzime științifică. Lucrările lui despre educația muncii și alegerea profesiei, despre familie și societatea sovietică și rolul ei în educarea moral-politică includ, desigur, idei prețioase, dar nimeni nu le va situa înaintea *Poemului pedagogic* și a *Steagurilor pe turnuri* — transpuneri literare ale unei uluitoare experiențe practice de educație. Proiect și realizare fundamentate evident pe conțentele de educație comunistă și politehnică, dar condiționate strict de iradianta incandescență interioară a pedagogului. Renunțarea lui Makarenko de a finaliza acea sinteză teoretică privind metodologia activității într-o colonie de copii (lucrare începută în 1932 — cu un an înaintea *Poemului* și neterminată), are, credem, o semnificație insuficient relevantă. Mai ales dacă o coroborăm cu un fapt binecunoscut și subliniat de toți biografii: Makarenko avea o rară erudiție pedagogică, studiasse profund pe toți reprezentanții de frunte ai științelor educației căutînd soluții: filtrează cu rar discernămint totul, înainte de a se decide să aplice o soluție total nouă, nu atît prin idei, ci prin îndrăzneala realizării practice a coloniei optimismului educational, una dintre primele materializări viguroase ale pedagogiei prospective. Avem teme să considerăm părăsirea ulterioară a proiectului unei sinteze metodice drept cristalizarea ideii că o experiență inovatoare poate fi expusă și comentată, în nici un caz comprimată într-un rețetar.

Chiar cînd nu desenează proiectul imediat aplicabil al unei structuri de învățămînt, marii practicieni inovatori schițează traseul viitorului salt calitativ (Să-i dăm Cezarului ce-i al Cezarului...)

MIRCEA HERIVAN

ÎNDRUMAREA ȘI CONTROLUL în raport cu cerințele modernizării lecției

(Urmare din pag. 1)

Dacă în ceea ce privește activitatea la clasă, sub aspectul modernizării, s-a publicat, în ultima vreme, un volum mare informațional, teoretic și oarecum apreciabil de structuri moderne de lecții, nu am putea face aceeași afirmație despre

preocupările pedagogilor pentru literatura privind realizarea îndrumării și controlului în raport cu cerințele actuale.

Considerînd că acest aspect nu este de loc neglijabil m-am gîndit să propun corpului de control un model de chestionar la care trebuie să răspundă o lecție modernă:

Întrebări	Răspunsuri					
	Afirmativ			Procente		
	a	b	c	a	b	c
1 Ce rol a avut profesorul. a) transmite informații b) dă indicații pentru a îndruma investigația elevilor în vederea obținerii de informații						

- Ce rol a avut elevul
 - Stocaj de informații (acumulează informații)
 - ajunge la informații pe bază de indicații (autoactivitate dirijată)
- Cite aplicații practice au fost efectuate de elevi
 - repetate după executarea prealabilă de către profesor
 - efectuate după indicații
- Aplicațiile practice au fost efectuate
 - pentru verificarea noțiunilor prin activități practice
 - pentru stabilirea noțiunilor teoretice prin activități practice (cunoaștere prin activități practice)
- Aplicațiile practice au avut în vedere
 - aplicabilitatea unor noțiuni teoretice
 - obținerea de date informaționale noi pe baza unor informații anterioare date elevilor
- Cite interpretări teoretice s-au cerut elevilor
 - pe baza efortului de memorie
 - pe baza materialului biblio-

grafic pus la dispoziție elevilor în oră, pe baza unor modele furnizate de profesor ș.a.

- S-a cerut elevilor efort individual pentru:
 - repetare mecanică
 - abstractizări, generalizări, interpretări ale unor grafice, construcția unor modele (grafice, matematice, obiectuale etc.), concluzii pe baza observațiilor individuale
 - Cît timp s-a acordat:
 - exprimării orale a profesorului
 - exprimării orale a elevilor.
 - Ce rol a avut elevul față de mijloacele tehnice folosite:
 - asistent
 - participant activ
 - Cum s-au evaluat cunoștințele elevilor:
 - prin cantitate
 - prin calitate
 - Întrebările profesorului față de elevi au apelat la:
 - memorie
 - gîndire
- Modelul de chestionar prezentat este discutabil atît sub raport cantitativ (număr de întrebări) cît și calitativ (formulare).

Din punct de vedere cantitativ poate fi considerat prea amplu pentru unele lecții, prea sumar pentru altele. Printre lipsuri ar putea fi semnalate și cele care decurg dintr-o dificultate de operaționalizare cu ajutorul acestuia, sub aspectul timpului afectat.

Precizăm că dificultatea este evidentă în funcție de situația mediei procentajului pe scara de la 1-100%, sub 50% sau peste și cît peste 50% a coloanei b, avem concluzii evidente cu privire la situarea lecției elaborate sau controlate, pe scara modernității.

Acest model este numai orientativ, atît din punct de vedere al alcătuirii cît și al interpretării: el poate fi modificat și interpretat după structura lecției pe care este aplicat.

Radioteleșcoala

Programul săptămîinii 9-15 aprilie

LUNI 10. IV.

Radioșcoală: 15.30 Pr. II. Economie politică (anul III liceu). Sistemul organizării și conducerii industriei socialiste în țara noastră. Prezintă Ionită Olteanu.
Telescoală: 16.30 Pr. I. Curs de limba rusă (lecția a 10-a) reluare.

MARȚI 11. IV.

Radioșcoală: 10.30 Pr. I. „Start la intersecție” (emisiune de orientare școlară și profesională). ● 15.30 Pr. II. Radioenciclopedie pentru tineret. Din cuprins: Umanism socialist; Informație Bit (unitate de informație) Colaborează prof. univ. Marcel Breazu conf. univ. Alexandru Valentin, lect. univ. George Dodescu
Telescoală: 9.05 Pr. I. — Geografia României: Tipuri de așezări rurale românești și perspectiva dezvoltării lor. Emisiune de conf. dr. Ioan Popovici și Antoneta Bărcă. Literatura română: „Ctitori de temelii”. Emisiune de Victoria Ionescu. ● 10.00 Pr. I Curs de limba rusă (lecția a 11-a) Prezintă conf. dr. Victor Vasenco ● 16.30 Pr. I. Curs de limba franceză (lecția a 10-a) reluare. ● 18.00 Pr. I „Steaua Polară” — Cabinet de orientare școlară și profesională: „Electroniștii”. Emisiune de Dan Huliera.

MIERCURI 12. IV.

Radioșcoală: 15.30 Pr. II Științele naturii: Relațiile organismelor cu mediul înconjurător. Prezintă acad. Eugen Pora.
Telescoală: 10.00 Pr. I. Curs de limba franceză (lecția a 11-a). Prezintă prof. dr. Paul Miclău ● 15.30 Pr. I. Eco-

nomie politică (anul III liceu). Situația oamenilor muncii în condițiile capitalismului contemporan; lupta lor împotriva exploatarei. Prezintă conf. univ. Gh. Tomescu. Matematică. (În ajutorul candidaților la concursul de admitere.) Prezintă prof. dr. I. Gh. Sabac ● 16.30 Pr. I. Curs de limbă engleză (lecția a 10-a) reluare.

JOI 13. IV.

Radioșcoală: 15.30 Pr. II. Limba română. Legătura gramaticii cu ortografia și punctuația. Prezintă conf. univ. dr. Theodor Hristea.
Telescoală: 10.00 Curs de limba engleză (lecția a 11-a). Prezintă prof. dr. Dumitru Chițoran ● 16.30 Pr. I. Curs de limba germană (lecția a 10-a) reluare.

VINERI 14. IV.

Radioșcoală: 15.30 Pr. II. Filozofie și socialism științific (anul IV liceu) Revoluția socialistă — calea trecerii de la capitalism la socialism General și particular în revoluția socialistă Prezintă conf. univ. dr. Marin Nedelea
Telescoală: 10.00 Pr. I Curs de limba germană (lecția a 11-a) Prezintă prof. dr. Victor Theiss ● 16.00 Pr. I Istoria României „Columna lui Traian”. Film de Erica Petrusa și Tatiana Sireteanu. Fizică: (În ajutorul candidaților la examenul de admitere.) Bazele teoriei cinetico-moleculare. Legile gazelor. Prezintă conf. dr. ing. D. Angheliescu.

SÎMBĂTA 15. IV.

Radioșcoală: 15.30 Pr. II. Literatura română — Unele aspecte ale liricii noastre actuale. Prezintă George Muntean.

O constantă a dialogului cu AFRICA

cu forțele ei progresiste

Vizita oficială în Africa a delegației conduse de secretarul general al P.C.R., șeful statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un eveniment de seamă pe arena internațională, cu profunde semnificații politice. Slujind interesele păcii, ale cooperării și înțelegerii între popoare, această vizită este o mărturie elocventă a prieteniei, solidarității active promovate de P.C.R., de poporul român față de țările state independente ale continentului african.

Din multitudinea de aspecte relevate de întreg itinerarul african al delegației române, s-au detașat cu tărie, pentru profundele lor semnificații social-politice, cele privind adâncirea cooperării interstatale dintre România și țările africane. În perspectiva acestei cooperări a reținut atenția constantă subliniere a posibilităților de dezvoltare a relațiilor dintre P.C.R. și partidele democratice progresiste de guvernământ din țările vizitate.

Luând notă de preocupările actuale de fond ale acestor partide, delegația română, prin conducătorul său, a subliniat continuu, pretutindeni, simpatia și înalta apreciere a poporului român față de eforturile lor pentru edificarea societății libere de colonialism, pentru recuperarea și valorificarea bogățiilor naționale în interesul propriilor popoare.

În declarația comună româno-algeriană, secretarul general al P.C.R., Nicolae Ceaușescu, și președintele Consiliului Revoluției din Algeria, Houari Boumediene, subliniau importanța relațiilor dintre P.C.R. și F.E.N., urmând ca legăturile dintre ele să se dezvolte pe baze principiale, caracterizate prin stimă reciprocă și egalitate în drepturi. Dezvoltarea relațiilor dintre P.C.R. și F.E.N. „va exercita o influență pozitivă asupra ansamblului relațiilor bilaterale și va favoriza — se spunea în declarație — printr-o mai bună cunoaștere, înțelegerea reciprocă, va servi cu certitudine interesele generale și unitatea forțelor antiimperialiste din întreaga lume”.

Tot astfel în declarația comună româno-centrafricană, delegația română își exprima aprecierile pentru realizările poporului centrafrican sub conducerea partidului Mișcarea de Evoluție Socială în Africa Neagră — M.E.S.A.N. —, în frunte cu președintele acestui partid, Jean Bedel Bokassa, având ca preocupări principale lichidarea sechelelor colonialismului și subdezvoltării, „pentru a asigura dezvoltarea economică și socială, a apăra și consolida independența de stat, în afirmarea plenară a demnității sale naționale”.

Fidel opțiunii de a milita neconținut pentru solidaritatea și unitatea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, P.C.R., prin secretarul său general, și-a făcut cunoscută poziția activă în favoarea unității acestor forțe. „Este clar, cel puțin pentru noi — declara, în R. P. Congo, secretarul general al P.C.R. — și vă spunem aceasta deschis, că trebuie să facem totul ca forțele de eliberare națională, ce reunesc diferite concepții politice, să întărească această unitate. Cel puțin noi concepem că, în nici un caz, comuniștii nu pot fi excluși din cadrul acestei colaborări, că este necesar să găsim căile pentru a realiza această unitate a forțelor antiimperialiste”.

Delegația oficială română de partid și de stat întâlnește în Republica Populară Congo o amplă participare a maselor populare, realizată de Partidul Congolez al Muncii, în vederea sporirii șanselor de prosperitate a acestui popor.

Invitat să ia cuvântul în plenara C.C. al P.C.M., secretarul general al P.C.R. a împărtășit pe larg din experiența de luptă și activitatea partidului nostru. În declarația comună româno-congoleză se subliniază „dreptul fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia sa politică, pornind de la cerințele legilor generale ale dezvoltării sociale și bazându-se pe analiza științifică a particularităților fiecărei țări, în vederea rezolvării problemelor pe plan național, corespunzător condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea, aducându-și în acest fel contribuția la cauza internaționalistă a luptei împotriva imperialismului, pentru pace și socialism”.

Secretarul general al Partidului Comu-

SOLIDARITATEA

nist Român și președintele Comitetului Central al Partidului Congolez al Muncii, au afirmat hotărârea comună a celor două partide de a dezvolta și adânci relațiile dintre ele, pe baza principiilor egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, stimei și respectului reciproc.

Consemnată în textul declarației comune româno-zaireze, invitația — adresată de generalul de corp de armată Mobutu Sese Seko, fondatorul partidului Mișcarea Populară a Revoluției — ca o delegație a P.C.R. să participe în luna mai a acestui an la primul Congres ordinar al acestui partid, a fost acceptată de șeful delegației române. În legătură cu această invitație, președintele Mobutu Sese Seko sublinia că delegația P.C.R. la viitorul Congres „va avea prilejul să vă facă un raport fidel asupra gradului atins de militanții noștri în ce privește patriotismul lor pe calea a ceea ce noi numim SALONGO — dragostea de muncă pentru a construi o țară tot mai frumoasă și tot mai mare”.

În Zambia, secretarul general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, și președintele Partidului Unit al Independenței Naționale, Kenneth David Kaunda, șeful statului zambian, s-au informat reciproc asupra activității partidelor respective și și-au exprimat dorința de a dezvolta legăturile de prietenie și colaborare între ele, pe baza stimei și respectului mutual, ceea ce corespunde interesului unității forțelor antiimperialiste, cauzei păcii, democrației și progresului.

Julius K. Nyerere, președintele partidului TANU, șeful statului tanzanian, exprima caldul respect și admirația poporului său față de poporul nostru „care s-a dedicat el însuși dezvoltării socialismului în contextul libertății și cooperării internaționale”, subliniind cu satisfacție posibilitățile ce există de a lărgi cooperarea în domeniile economic, social, cultural între cele două țări.

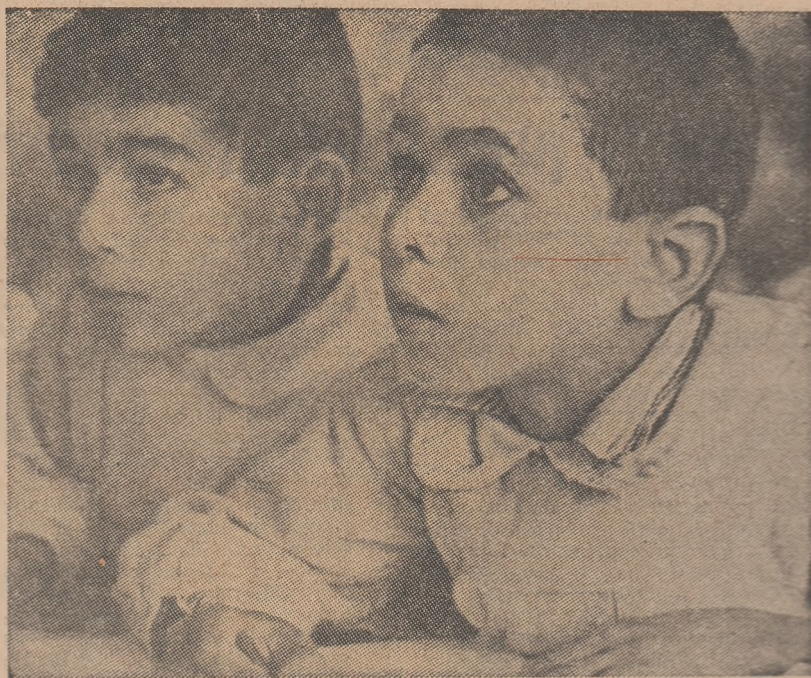
Contactele cu personalități politice, cu intelectuali, cu oameni ai muncii, cu tărani sau „oameni de la firul ierbii” au prilejuit un amplu schimb de experiență între partidul nostru și partidele naționale de guvernământ din Africa. Inerent vizita a deschis un cadru propice largirii și diversificării relațiilor P.C.R. cu partidele politice democratice din țările africane în folosul înaltelor idealuri de pace și prosperitate ale popoarelor.

Atitudinea profund militantă a P.C.R. pe tărîmul luptei anticoloniale și antiimperialiste este exprimată fără echivoc în toate declarațiile comune pe care și-a pus semnătura șeful soliei române — de-a lungul recentului său itinerar african de pace și prosperitate socială. Acțiunile partidului nostru de întărire a solidarității internaționaliste, a păcii și prieteniei între toate popoarele își află astfel încă o dată expresia în fapte. Despre ele popoarele au putut lua cunoștință din șiragul strălucit oferit de recenta vizită a solilor României socialiste pe meleagurile africane.

În declarația comună româno-sudaneză s-a consemnat acordul celor două părți de a intensifica schimbul de delegații, experiență și informații între organizațiile politice și de masă din cele două țări, pe fondul unei ample intensificări a schimburilor în domeniul cooperării economice și tehnice, al cooperării în sfera culturii și învățămîntului.

Întîlnind în Republica Arabă a Egiptului constructorii români și egipteni al Combinatului de produse sodice, la Mex, într-un mare miting al prieteniei româno-egiptene, conducătorul înaltei solii române sublinia că „între poporul român și poporul egiptean se dezvoltă — de altfel, de mult — relații de colaborare și prietenie strînsă. Realizînd împreună o serie de obiective economice, întărind solidaritatea și colaborarea lor în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, popoarele noastre au un viitor mareț pe calea dezvoltării lor libere”.

GHEORGHE DRAGOȘ

Sete de cunoaștere într-o școală egipteană.

Din presa pedagogică de peste hotare

● O meserie pasionantă pe care mulți o părăsesc...

Revista „L'École et la Nation” rezervă, în nr. 206 / 1972, coloanele unei importante rubrici „Dossier du mois”, anchetei intitulată „Învățătorul în 1972” — care dezvăluie motivele de perpetuă neliniște și amărăciune oferite slujitorilor școlii de către societatea capitalistă franceză. Niciodată institutorii — scrie revista — nu au fost împinși să repună în discuție sau măcar să se întrebe asupra rolului și locului lor în societate, asupra finalității sistemului prin care sînt pregătiți mai mult decît acum, cînd exigențele moderne ale predării se dovedesc tot mai în dezacord cu sistemul actual de pregătire al institutorilor, cînd năzuința firească spre mai bine a fiecărui slujitor al școlii este inhibată de salariile mici, de condițiile grele de muncă și de trai, cu deosebire ale celor de la sate și, legat de toate acestea, de subaprecierea tot mai accentuată a personalității institutorului, de scăderea prestigiului său în societate. Aceasta face — cum spunea unul dintre cei anchetați — ca „institutorii să nu se mai simtă bine în pielea lor”.

Tristețea și neliniștea devin cu atît mai profunde cu cît mulți dintre învățători s-au dedicat din pasiune acestei misiuni. „Această meserie îmi place enorm”, declară unul dintre interlocutori; este interesantă, este pasionantă, exclamă alții, dar: „eu am un copil pe care nu aș vrea să-l fac institutor” — îl asigură pe reporter un învățător, pentru ca să precizeze mai tîrziu: „Institutorul este nimic”, de aceea „un om capabil să facă altceva nu rămîne în învățămînt”.

Cu deosebire franchețe sînt dezvăluite greutățile materiale ale institutorilor, sursa multor necazuri și complexe: „Eu mă culc în fiecare zi la miezul nopții” — spune o persoană care

trebuie să se îngrijească de creșterea a trei copii, de gospodărie și abia pe urmă reușește să se pregătească pentru clasă. „Cu salariul lui — precizează altcineva — institutorul nu este capabil să-și întrețină familia”. Acesta este și motivul pentru care, în special bărbații, își părăsesc meseria (cunosc mulți bărbați care și-au părăsit meseria), ca să îmbrățișeze ocupații „mai onorabile” și, oricum, plătite mai bine.

A. COSMIN

● Pregătirea eficientă a copiilor handicapați

Din interviul lui Fran-tisek Ludovik, cercetător la Institutul de cercetări pedagogice din Praga, acordat recent revistei „RODINA A SKOLA”, aflăm care sînt posibilitățile pe care le au tinerii handicapați de a studia și de a se integra în societate. Aceste posibilități sînt numeroase, rețeaua de școli speciale pe care le pot urma fiind destul de vastă. La Praga, de pildă, există un liceu pentru hipoacuzi și ambliopi, la Bratislava — un alt liceu pentru copiii cu diverse deficiențe fizice. Absolvenții școlilor de cultură generală de 9 ani au posibilitatea să urmeze două tipuri de școli profesionale: 1) școli speciale din întreprinderi, care asigură, singure, instruirea elevilor și 2) școli profesionale de ucenici, cu internat, unde se învață meseriile: zidărie, țesătorie, prelucrarea pielii, metalurgie, grădinarit etc. Pregătirea acestor elevi se face la un nivel destul de ridicat — se subliniază în interviul din „Rodina a skola”. În anul 1970, de exemplu, au terminat școlile speciale de ucenici (elevi handicapați) 748 de tineri. Dintre aceștia, 728 au obținut certificatul de absolvire, fiind repartizați în producție, unde s-au integrat perfect, și unde, majoritatea dintre ei, dau rezultate excelente.

MARIANA IENCEK

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU